

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANABİLİM DALI
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI BİLİM DALI

BURSA MURADIYE MEZAR TAŞLARI MÜZESİNDE
BULUNAN MEZAR TAŞLARININ HAT SANATI
AÇISINDAN İNCELENMESİ

HAZIRLAYAN
BERRİN İNCİ
18812101011

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SALİH GÜRBÜZ

KONYA 2022

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANABİLİM DALI

GELENEKSEL TÜRK SANATLARI BİLİM DALI

**BURSA MURADIYE MEZAR TAŞLARI MÜZESİNDE
BULUNAN MEZAR TAŞLARININ HAT SANATI AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

HAZIRLAYAN

BERRİN İNCİ

18812101011

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. SALİH GÜRBÜZ

KONYA 2022

	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	
---	---	---

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Berrin İnci		
	Numarası	18812101011		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Geleneksel Türk Sanatları / Geleneksel Türk Sanatları		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	Bursa Muradiye Mezar Taşları Müzesinde Bulunan Mezar Taşlarının Hat Sanatı Açısından İncelenmesi			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Berrin İNCİ

İmzası

	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	
---	---	---

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Berrin İNCİ		
	Numarası	18812101011		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Geleneksel Türk Sanatları / Geleneksel Türk Sanatları		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Salih GÜRBÜZ		
Tezin Adı	Bursa Muradiye Mezar Taşları Müzesinde Bulunan Mezar Taşlarının Hat Sanatı Açısından İncelenmesi			

Mezar taşı kültürü İslam'ın kabulü ile benimsenmiş olup Osmanlı ile sanatsal boyut kazanmıştır. Tasvir yasağından dolayı mezar taşlarında yazı ve süslemelere yer verilmiştir. Osmanlı döneminde Mimari alanda büyük yazılmasından dolayı genellikle 'Celi Sülüs' ve 'Talik' yazı çeşitlerini görmekteyiz. Mezar taşlarını incelediğimizde yazının dönemsel gelişimi de gözlenmektedir.

Bu araştırmada Bursa Muradiye Külliyesindeki okunabilirliği olan celi sülüs mezar taşları üzerinde çalışma gerçekleştirilmiştir. İlk olarak hat sanatı ve tarihçesiyle ilgili bilgi verilmiş ve Osmanlı Dönemi mezar taşı geleneği incelenmiştir. Bursa Muradiye Külliyesi hakkında kısa bir bilgilendirme yapılarak, mezar taşları yerinde incelenmiş, fotoğraflanmış ve Türkçeye çevrilerek katalog oluşturulmuştur. Mezar taşlarındaki kitabelerin istif, harf yapısı ve dönemsel özellikleri incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Mezar taşlarındaki kitabeler incelendiğinde güzel sözler, dünya hayatının geçiciliği, dünya hayatına verilen önem, ölen kişiler hakkında kimlik bilgilerine ulaşmaktayız. Dolayısıyla bu çalışma hat

sanatının kitabelerdeki estetik gelişimi, istif özelliklerini, dönemseller gelişimini ve iletişim aracı olarak kullanılmasından dolayı hem yazının tarihi seyrine hem de sanatın iletişim aracı olma özelliğine katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hat Sanatı, Celi sülüs, Mezar taşı, İletişim

	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	
---	---	---

ABSTRACT

Authors	Name and Surname	Berrin İNCİ		
	Student Number	18812101011		
	Department	Traditional Turkish Arts		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Doc. Dr. Salih GÜRBÜZ		
Title of the Thesis/Dissertation	Analysis of the Tombstones in Bursa Tombstones Museum Through Calligraphy			

The Tombstone culture was adopted with the acceptance of Islam and moved to an artistic dimension with the Ottoman Empire. Because of the prohibition of depiction, inscriptions and ornaments were included on the Tombstones. We usually see 'Celi Sülüs' and 'Talik' script types due to the large inscription in the architectural field in the Ottoman period. When we examine the Tombstones, we observe the periodic development of the writing.

In our research, the legible celi sülüs tombstones in the Bursa Muradiye Külliyesi were discussed. Firstly, information about the art of calligraphy and its history was given and the tombstone tradition of the Ottoman Period was examined. A brief information was given about Bursa Muradiye Kulliye, and the tombstones were examined in the place, photographed and translated into Turkish and a catalog was created. The stacking, letter structure and periodical features of the inscriptions on the tombstones were examined and evaluated. When the inscriptions on the tombstones are examined, we reach the identity information about beautiful words, the transience of worldly life, the importance given to worldly life and the deceased.

Therefore, in our study, the aesthetic development of calligraphy in inscriptions, its stacking characteristics, its periodic development and its use as a means of communication contribute to both the historical course of writing and the ability of art to be a communication tool.

Keywords: Calligraphy, Celi Sülüs, Tombstones, Communication

ÖNSÖZ

Yazı Allah'ın kelamını dünyevi düzeyde yansıtan, plastik sanatın kökenidir. Hat sanatı, form ve ritimlerin çeşitliliği arasında noktaların ve çizgilerin oluşmasındaki temel sanattır (NASR: 1992, 30). Vahiy ile ortaya çıkan hat sanatı, kuran-ı kerimi güzel yazma isteği ile sanatsal boyut kazanmıştır. Mimari alanlarda Emevilerden itibaren kullanılmaktadır. Osmanlı döneminde yazının zirveye ulaşmış olduğu mezar taşlarındaki kitabelerin yazısında görülmekte olup, mezar taşlarındaki yazılar döneminin özelliklerini taşımaktadır. Hat sanatının en güzel örneklerine mezar taşlarında rastlanabilmektedir.

Yazı geçmişten günümüze köprü vazifesi görmektedir. Mezar taşları incelendiğinde yazının hem sanat hem de aktarılmak istenilen düşünceleri iletmekte bir araç olarak kullanıldığı ifade edilebilir. Kitabelerin anlamlarını incelendiğinde ölümün kaçınılmaz bir son olduğu, maddi varlığın hiçliğini ve dünya hayatı ile çeşitli serzenişlerin yer aldığı mesajlara ulaşılmaktadır.

Yüksek lisans sürecimde her daim sabır ve hoşgörü ile sorularımı yanıtlayan, bilgi birikimini paylaşan, akademik hayatımda örnek alacağım saygı değer danışmanım Doç. Dr. Salih GÜRBÜZ hocama, Sayın Doç. Dr. Ali Fuat BAYSAL hocama ve Hüsn-ü Hat sanatının inceliklerini ve hattat olmanın vasıflarını öğreten değerli Fatih ÖZKAFA ve Betül ERİKOĞLU hocalarıma teşekkür ederim.

Bu zorlu süreçte maddi ve mânevi destekleriyle hep yanımda olan aileme sabır ve anlayışları için teşekkür ederim.

Berrin İNCİ

2022

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	III
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	VI
ÖNSÖZ	VIII
İÇİNDEKİLER.....	IX
1. GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Araştırmanın Konusu	4
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	4
1.3. Sınırlılık.....	4
1.4. Araştırma Yöntemi.....	5
1.5. Veri Toplama Araçları	5
1.6. Veri Analizi.....	6
1.7. Çalışma Takvimi	6
1.8. Eser Katalog Planı.....	7
1.9. Tanımlar	8

İKİNCİ BÖLÜM

2. HAT SANATI ve TARİHİ GELİŞİMİ

2.1. Yazının Gelişiminde Katkısı Olan Bazı Hattatlar	12
2.2. Osmanlılarda Mezar Taşı Geleneği.....	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BURSA MURADIYE MEZAR TAŞLARI MÜZESİNDE BULUNAN CELİ SÜLÜS MEZAR TAŞLARININ HAT SANATI AÇISINDAN İNCELENMESİ

3.1. Bursa Muradiye Külliyesi	26
3.2. Katalog	28
Katalog No: 1	28
Katalog No: 2	32
Katalog No: 3	36
Katalog No: 4	40
Katalog No: 5	44
Katalog No: 6	46

Katalog No: 7	48
Katalog No: 8	52
Katalog No: 9	54
Katalog No: 10	56
Katalog No: 11	60
Katalog No: 12	64
Katalog No: 13	68
Katalog No: 14	72
Katalog No: 15	76
Katalog No: 16	80
Katalog No: 17	82
Katalog No: 18	86
Katalog No: 19	90
Katalog No: 20	94
Katalog No: 21	98
Katalog No: 22	102
Katalog No: 23	106
Katalog No: 24	108
Katalog No: 25	110
Katalog No: 26	112
Katalog No: 27	114
Katalog No: 28	117
Katalog No: 29	119
Katalog No: 30	121
Katalog No: 31	123
Katalog No: 32	125
Katalog No: 33	129
Katalog No: 34	131
Katalog No: 35	133
Katalog No: 36	135
Katalog No: 37	137
Katalog No: 38	139
Katalog No: 39	141
Katalog No: 40	143
Katalog No: 41	145

Katalog No: 42	147
Katalog No: 43	149
Katalog No: 44	151
Katalog No: 45	153
Katalog No: 46	155
Katalog No: 47	157
Katalog No: 48	159
Katalog No: 49	161
Katalog No: 50	163
Katalog No: 51	165
Katalog No: 52	169
Katalog No: 53	171
Katalog No: 54	173
Katalog No: 55	175
Katalog No: 56	177
Katalog No: 57	179
Katalog No: 58	181
Katalog No: 59	183
Katalog No: 60	185
Katalog No: 61	187
Katalog No: 62	189
Katalog No: 63	191
Katalog No: 64	193
Katalog No: 65	195
Katalog No: 66	197
Katalog No: 67	199
Katalog No: 68	201
Katalog No: 69	203
Katalog No: 70	205
Katalog No: 71	207
3.3. Kitabelerin İletişim ve Hat Sanatı Bağlamında Değerlendirilmesi.....	209
3.4. Muradiye Külliyesindeki İncelediğimiz Mezar Taşlarında Kullanılan Şekiller	213
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	217
KAYNAKÇA.....	219

1. GİRİŞ

İslam'ın doğuşuyla beraber yeni medeni bir düzenin esasları ortaya çıkmaya başlamıştır. İlahi bilginin insanlığa ulaşmasına vasıta olan yazının, sosyal gelişme ve yükselme için önemli bir ihtiyaç olduğu bilinmektedir. Zamanla vahyin yayılması ve korunmasına duyulan ihtiyaç ile yazının önemi daha çok artmıştır. Hicri I. ve II. yüzyılda yazı şekil ve imle yönüyle gelişerek sanat seviyesine çıkmıştır. Kur'an'ı en güzel şekilde yazma isteği ve 'Güzel sözler güzel kaplara konulur.' anlayışı benimsendiğinden bu duru yazının yükselmesine sebep olmuştur (Serin, 2003: 17-18).

Geleneksel sanatlar Osmanlı döneminde gelişmiş ve toplumun mâl olduğu medeniyet içinde kendine özgü üslup ve yorum sahibi olmuştur. Dolayısı ile bu sanatları Osmanlı medeniyetinden ayırmak mümkün değildir (Ökten, 2015: 64).

Osmanlı hat sanatında devamlı arınma ve üslûplaşma hareketi vardır ve bunlar yazının esasını bozmadan yapılmıştır. Osmanlı hat sanatında gerileme olmayışı şu üç sebebe bağlanabilir (Derman, 2013: 482):

1. Bünyesine tesir edebilecek, benzeri bir sanatın Avrupa'da bulunmayışı,
2. Üslûp sahibi hattatlar elinde usta-çırak esasına göre sağlam kâidelerle geleceğe aktarılması,
3. Zamanla, kendi bünyesi içinde yenilenme kabiliyetine sahip oluşu.

İslâm âleminde pek yaygın bir söz vardır: «Kur'an-ı Kerîm Hicâz'da indi, Mısır'da okundu, İstanbul'da yazıldı». Gerçekten, Kur'an mucizesi bir sanat şâheseri olarak kâğıt üzerine İstanbul'da yazılmıştır. Divanlarda, fermanlarda, mermer üstüne işlenmiş çeşme kitabesinden mezar taşına kadar her biri, Osmanlı hat sanatkârları tarafından sunulmuştur (Derman, 2013: 482).

Yazıya sanat vasfını, hattat kazandırır. "Kalemin tutuluşu, döndürülüşü, buna bağlı olarak hattın tam kalem ağzıyla veya daha ince; yani dikine tutulup kâğıda yaslanması, kalem ağzının kâğıda kısmen intibakı, ortaya çıkan harf veya harf gruplarının güzelliğini temin eder. Her yazı çeşidi için uygun olan ve asırlar öncesinden belirlenmiş olan kalem ağzı genişlikleri (meselâ nesih 1 mm., sülüs ve

ta'lik 2-2,5 mm.) vardır. Bundan daha da küçüldüğünde yazı; "ince, hurde" gibi isimlerle anılır. Büyüdüğünde ise o yazı artık "celî" olmuştur (Kınlı, 2007: 8).

Hat sanatında, Fâtih dönemi ile başlayan Türklerin, Orta Asya medeniyeti içinde Uygurlardan miras yoluyla gelen kültür ve sanat seviyeleri vardır (Baltacıoğlu, 1958:4). Uygurlar yazıda olduğu kadar mimari, resim, heykel, şiir, musiki, çini, kağıt gibi sanatları da geliştirmişlerdir. Arap yazısı ve Fenike yazısından esinlenen ve Uygurlu Türklerinin kullandığı Uygur yazısı da sağdan sola yazılan ve estetik değeri olan bir yazıdır. Türkler Müslüman olduktan sonra İslam yazısını kabul etmiştir. Osmanlılar da ilk yenilik hareketleri Fatih Sultan Mehmet ve II. Bâyezit dönemlerinde olmuştur. Sultan II. Murât'ın Amasya valiliği döneminde, onun nişancısı ve Abdullah Ergun'un oğlu olan Bâgdâdizâde Abdullah Çelebi 18, Reisü'l-Küttâb lâkabıyla bilinen ve II. Murât zamanında divân kâtibi olan Ahmed Çelebi (Günüç, 2001:156), aslen Amasyalı olan Hayreddin Marâsî'nin hocası olduğu tahmin edilen Hoca el-hâc Sinâneddin Yusuf Çelebi, devrin akla ilk gelen önemli hattatlarından (Sadettin, 1953:49).

Mezar taşları geçmişten geleceğe mesajlar ileten en önemli iletişim araçları içinde yer almışlardır. Birçok kültürel özelliği üzerinde barındıran mezar taşlarının Türk toplum hayatına etkisi görülmektedir. Mezar taşları çeşitli sanat kolları için bir form niteliği taşımaktadır. Sanatkâr için icra usulleri, edebiyatçı için söz sanatı verileri, hattat için tasarım numuneleri, nakkaş için yeni kompozisyonlar, tarihçi için malumat ve bunlar gibi diğer sanatlara da inceleme imkanları sunabilen mezar taşları bütün bu alanların ortak konusu olabilmıştır (Açıkgözoğlu,2009: 297).

Türklerin tarihi serüveni, Orta Asya steplerinden Balkan Dağları'na kadar, geniş bir coğrafyada görülen yayılma hareketlerinin sonucudur. Geniş bir coğrafi sahada karşılaşılan farklı kültürel etkiler ve İslamiyet'in kabulü Türklerde mezar taşı yapısı, ölü gömme geleneklerini de sürekli bir değişim ve gelişim içine sokmuştur. Orta Asya'nın balbalları, tamgalı taşları ve petroglifleri İslam'a geçiş ile yerini İslami yeni formlara bırakmıştır. Zamanla yazının daha yaygın kullanımı ile kitabeli mezar taşlarına geçiş yapan Türkler, yeni bir mezar taşı formunu ortaya çıkarmışlardır. Osmanlı Türkleri ile zirveye çıkacak olan bu yeni mezar taşı yapısı beyaz mermerin

üzerine işlenen, edebi bir üslup, simge ve semboller, başlık ve süslemeler ile sanatsal bir boyut kazanmıştır (Çağlar, Eralaca , 2018: s.162).

Mezar taşı kitâbeleri, yapıları itibariyle sanat ve estetik taşımaktadır. Çok ince taş işçiliği, çeşitlilik arz eden başlıkları, taşıdıkları edebî ifadeler ve yazı sanatının örneklerini taşımaları onları önemli kılmıştır. Kişi ile ilgili en doğru bilgiler mezar taşlarından elde edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Araştırmanın Konusu

Bursa Muradiye Müzesindeki mezar taşları incelendiğinde bu taşların hat sanatı açısından önem arz etmekte olduğu değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında sanat eseri ileti işlevi açısından değerlendirildiğinde üretilen eserlerin alıcısına bir mesajı olduğu görüşü kabul edilmektedir. Bu çalışmada da mezar taşlarında iletilen mesajlar ve mezar taşının şekil olarak anlatımı ve hat sanatının işlevi konu alınacaktır. Osmanlı mezarlık ve mezar taşı kültürünün oluşum, değişim ve gelişim evrelerinin tamamının temelini oluşturan bu alt yapının bilinmesi, sıfat kültürün doğru bir şekilde yorumlanması için gereklidir (Kökrek, 2016:66).

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı; Bursa Muradiye Mezar Taşları Müzesinde bulunan mezar taşlarını hat sanatı açısından incelemeyi ve Osmanlıca yazılı metinlerin Türkçeye çevrilip o dönemdeki ölüm ve yaşam ile ilgili iletilmek istenilenleri yorumlamaktır.

Yazı sanat alanı olarak Osmanlı döneminde eğitim verilmiş ve günlük yazışmalar, fermanlar gibi birçok belgelerin yazımında kullanılmıştır. İslam'ın ortaya çıkması ile mezarların biçiminde değişiklikler görülmektedir. Mezarların üzerinde bulunan yazılar ve tezyini unsurları ile ölen kişinin kimlikleri hakkında bilgi verilmektedir. Yazının bu denli kullanımı yazının gelişmesinden kaynaklıdır. Bu açıdan çalışma, unutulmaya yüz tutmuş mezar taşlarının incelenmesi ve hat sanatı açısından önem arz etmektedir.

1.3. Sınırlılık

Araştırma, Bursa Muradiye Müzesindeki Mezar Taşları ile dönemi yapılarına ait olan kitabelerinin incelenmesini kapsamaktadır. Muradiye Külliyesinde bulunan mezar taşlarının bir kısmının kitabe dili Arapça ve Farsça olduğundan

okunamamış, bir kısmında kırık olması sebebi ile celi sülüs mezar taşları ile çalışma sınırlandırılmıştır.

1.4. Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada, teorik verilerin toplanması sürecinde tarama yöntemi kullanılmıştır. “Bursa Muradiye Mezar Taşı Müzesinde Bulunan Mezar Taşlarının Hat Sanatı Açısından İncelenmesi” başlıklı araştırmada yer alan anahtar kelimeler ışığında çalışmaya doğrudan ya da dolaylı etki edecek bilgiler, yerli ve yabancı kitaplardan, ulusal/uluslararası indekslerde taranan dergilerde yer alan makalelerden, akademik tezlerden ve internetten kaynaklarından incelenerek çalışmanın teorik bölümü oluşturulmuştur. Araştırmanın arazi üzerindeki ilk tespiti Mart 2021 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Mezar taşlarının yerlerinin tespiti, durumu, kitabeleri hakkında yapılan incelemeler ışığında Yüksek Lisans Tezi oluşturulma süreci başlamıştır. Arazi çalışması 09.03.2021 tarihinde fotoğraflar çekilmeye başlanarak, 20.03.2021 tarihine kadar devam etmiştir. 20.03.2021 ile 23.03.2021 tarihleri arasında mezar taşları ölçümleri ve kitabeleri tespit edilerek katalog oluşturulmaya başlanılmıştır. Katalog oluşturulurken inceleme formu oluşturularak düzenli bir şekilde sıralanmıştır. 15. ve 16.yy’daki mezar taşlarının bir kısmının Arapça ve Farsça olduğu için çözülememiş ve kırıklardan dolayı anlam bütünlüğü bulunamadığından dolayı celi sülüs mezar taşları ile çalışma sınırlandırılmıştır. Mezar taşlarının kitabelerinin anlamları dönem hakkında bilgi vermesi ve sanatın iletişim aracı olarak kullanılması bakımından önem arz ettiği için bir başlık altında incelenmiştir.

1.5. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında konu ile ilgili tez, makale, kitap, dergiler ve dijital kaynak taraması yapılmıştır. Bursa Muradiye Mezar Taşı Müzesi’ne ait olan tez kapsamındaki ulaşılabilen eserlerin bir kısmına kurumlar tarafından ulaşılmıştır. Bursa Muradiye Mezar Taşı Müzesi’ndeki mezar taşları hat eserleri bizzat yerinde fotoğraflanmıştır. Araştırmamızda ‘eser inceleme formu’ oluşturularak eserler hakkında veriler elde edilmiştir.

1.6. Veri Analizi

Bursa Muradiye Mezar Taşı Müzesi'ndeki mezar taşları hat eserleri analiz edildikten sonra elde edilen veriler yerinde incelenerek fotoğraflanmış ve dönemin hat sanatı özellikleri hakkında literatürden elde edilen bilgiler doğrultusunda yorumlama, kıyaslama ve değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmada elde edilen bilgiler doğrultusunda eser kataloğu oluşturulmuş ve eserler hakkında künye ve içerik bilgileri verilmiştir. Araştırmada betimsel analiz ve içerik analiz yöntemleri kullanılmıştır.

1.7. Çalışma Takvimi

Dönemler	5.Dönem	6.Dönem
Yapılacak İşler		
Literatür taramasının ve derlemenin geliştirilmesi		
Veri toplama araçlarının geliştirilmesi		
Uygulamaların yapılması		
Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması		
Tez metninin yazılması		

1.8. Eser Katalog Planı

İnceleme Tarihi							
Bulunduğu Yer							
Malzemesi							
Çağı							
Durumu							
Mezar Taşının Kimliği							
Mezar taşının Başlığı							
Baş Taşı				Ayak Taşı			
Yazının Türü				Yazı Kalınlığı			
Ölçüleri	Boy		En 1		En 2		
Kitabesi							
Kitabede kullanılan dil							
Kitabenin Anlamı							
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi							

1.9. Tanımlar

Aklam-ı sitte: Altı tane yazı çeşididir.

Batınî: Gizli olan.

Esatize-i Seb'a: Diğer adı Yâkût el-Müsta'sımîdir. Yazı çeşitlerinde klasik ölçüleri belirleyen hattatlardan biridir.

Fakıh: Bir konu hakkında derin bilgi sahibi olmak.

Kaat'ı: Desen veya yazının kağıt, deri gibi tabakaların oyulmasıyla icra edilen süsleme sanatı.

Hafifü'n nısf: Yarı sıkıntılı.

Keşide: Kuyruklu harflerin çanaklarının uzatılarak yazılması.

Kalemü'n nısf: Yarım kalem hareketi.

Kılınç: Helak etmek.

Mevzun hat: Yazının ölçülü olarak şekillenmeye başlamasıdır.

Muhakkak: Sülüs yazıya oranla harflerin kuyruklarının daha uzatılarak yazılan yazı çeşididir.

Mukavver: Yuvarlak kesilmiş yazı sili.

Mürsel: Yazı sili.

Müsenna: Diğer adı aynalı yazıdır. Yazının simetrik yazılmasıdır.

Nüsha: Kısım.

Neshi: Bir yazı türüdür. Harflerin köşe kısımları yuvarlak ve yumuşak dönmektedir. Genellikle Kuran-ı Kerim yazımında kullanılır.

Reyhanî: Bir yazı çeşidi.

Tevkii: Bir yazı çeşidi.

Verrâk: Üzerine yazı yazılan ince kâğıt.

İKİNCİ BÖLÜM

2. HAT SANATI ve TARİHİ GELİŞİMİ

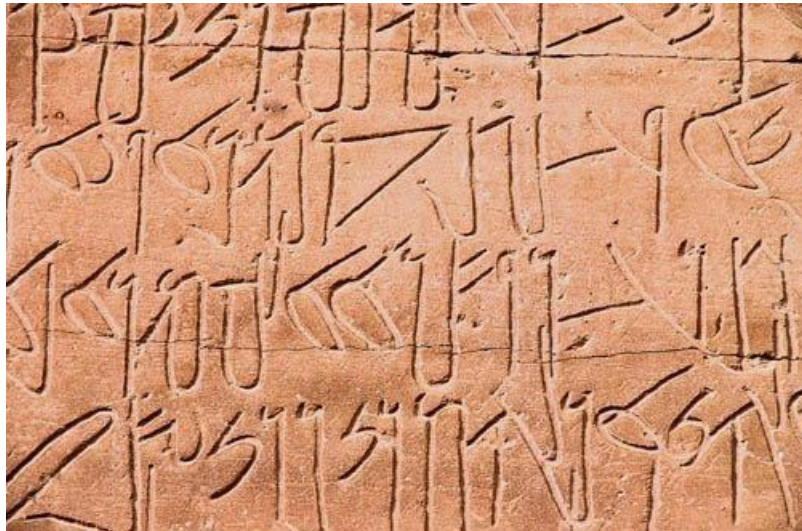
İnsanoğlunun yaratışından bu zamana kadar geçen sürede, kişi ve toplumlar kendilerini diğerlerine anlatmak adına sanata başvurmuşlardır. Sanatın güzel olanın ve güzel olduğuna inanılan duygu, düşünce, nesne ve varlıkların kişiler ve toplumlar üzerinde güzel tezahürler oluşturmak amacıyla icra edilen bir yönü olduğu ifade edilebilir. Sanat, alemlerin nüshası olan insan kalbine merhem ya da mikrop verecek kılıçtır. Bu kılıç sanatkârın elinde bir doktor neşteri gibidir (Sencivanoğlu,1977: 50). Bu anlamda değerlendirildiğinde sanatın sanatçı elinden çıkarak sanat eserine dönüşmesi ile kişiler üzerinde hem olumlu hem de olumsuz izler bırakacağı mesajlar içerdiği de ifade edilebilir.

Kur'an ve Muhammedi gibi kaynaklar olmasaydı İslam sanatı olmazdı. İslam sanatı sadece Müslümanlar tarafından ortaya çıkarıldığı için değil, İslam'ın vahyinden neşet ettiğinden dolayı İslam sanatıdır. İslam sanatı, menşei açısından maneviyatın meyvesi, manevi hayat için yardım ve destektir. St.Thomas'ın "*Ars sine scientia nihil*" sözü, "Bilgi olmadan sanat hiçbir şeydir" anlamındadır ve kesinlikle İslam sanatının özüdür. Bu sanat, nesnelere görünüşü ile ilgili değildir; batınî bir doğa bilimine dayanır. İslam hat sanatının ve İslam mimarisinin kökenleri Kur'an-ı Kerim'dir. Hat sanatının nokta ve çizgileri, manevi gerçekliklerin görsel halidir. Hat sanatının form ve ritimlerinin sonsuz çeşitliliği içinde çizgilerin oluşturulmasındaki temel sanattır (Nasr, 1992:7,31).

Arap yazısının M.Ö. VI. yüzyılda Kuzeybatı Arabistan ile Filistin'deki Lût gölü arasında yaşamış Nabati kavminin alfabesine dayandığı ve bu alfabenin Arap yazısını andıran şekil ve sadeliğe kavuştuğu ileri sürülmektedir. İslamiyet'in ortaya çıkışına kadar Araplar, menşeleri hakkında Ma'likî ve Şâmi diye bilinen yazıları kullanıyorlardı. Kur'an-ı Kerim'in Arapça nazil olmasından dolayı Ma'likî yazı tercih edilmiştir. Çünkü o bölgede yaşayan insanların günlük hayatta kullandıkları Şâmi yazısı çok bozuktur. Bu nedenle Ma'likî yazıya geçiş yapılmıştır. Fakat Ma'likî yazının sert, dik ve köşeli karakteri göze iyi hitap etmediğinden her iki yazının karışımı olan yeni bir yazı çeşidi ortaya çıkmıştır. 'Mensûp' adı verilen bu

yazıyı Hz. Ali bulmuştur. İslam zuhur ettiğinde yazı yazmayı bilenlerin sayısı yirmi civarındaydı. Müslümanların sayısı arttıkça Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılması gerektiğinden Peygamberimiz (s.a.v.) yazının Müslümanlar arasında yayılmasını ve bilhassa güzel yazılmasını buyurmuştu. "Kim besmeleyi güzel yazarsa cennete girer.", "Allah güzeldir, güzeli sever." hadis-i şerifleri güzel yazıya olan ilgiyi arttırmıştır (Eriş, 2011:22,24).

Bazı İslâm bilginleri Câhiliye Dönemi Arap yazısına 'el-cezm' adını vermişlerdir. Hîre'de geometrik, düzenli, dik ve yatay çizgilerin olduğu yeni üslup kazanmıştır. Nabatî yazısındaki değişiklik Tay kabilesinden Belâzürî'nin Arap yazısının mücidi Mürâmir b. Mürre, Âmir b. Cedere, Eslem b. Sidre tarafından yapılmış ve yapılan bu değişiklik ile beraber Süryanice alfabesini Arap diline benzetmişlerdir. Bu yazı, Bişr b. Abdülmelik tarafından Hicaz ve Şam bölgesine yayılmıştır. İslamiyet'ten önce Arapların ticari işlerde, mektuplarda, günlük yazışmalarda Nabatî yazıdan kaynaklanan yuvarlak, yumuşak ve ortaları delikli olmaya meyilli harfler ile Kuzey Arabistan menşeli meşk hattını kullandıkları bilinmektedir. Hz. Muhammed (s.a.v)'in dedesi Abdülmüttalib'in hattıyla deri üzerine yazılmış yazısını gördüğünü söylemesi, Cahiliye devrine ait yazı örneklerinin hicri IV. yüzyıla intikal ettiğini göstermektedir (Serin, 2003: 41).

Resim 1: Nabatî yazı örneği (/www.istanbulsanatevi.com, 2021)

İslam'ın doğuşu sırasında aynı yazının iki şekli vardı: Bunlar taş üzerine kazılan kitabeler ve parşömene yazılan yazılardır. Kullanım alanı ve farklı malzemelerden dolayı harfler şekil bakımından sert ve köşeliydi. Taş üzerine kazılan kitabelerde ve parşömene yazılan yazılarda güzellik değil işlev önemliydi. Muameleye ait vesikalarda yumuşak, kavisli hatların hakim olduğu karakterli bir üslup vardı. Önceleri sanat değeri taşımayan ikinci tarz, genişleyen devlet teşkilatıyla Hz. Peygamber'in katiplerinden olan ilk halifelerin divanlarında gittikçe ehemmiyet kazandı. Arap Yarımadası'nın dışına taşan İslamiyet ile birlikte uzak ülkelerde daha önce kullanılan yazıların yerini almaya başladı. Ubu'l-Essved'in mushafı dikkat ile harekelenmiş, Mushaf'ın nakt'ı ve ayetlerin beşerli, onarlı işaretlenmesi sahabe ile Tabi'un ilk neslinden olanlar tarafından başlatılmıştır. Vali el-Haccac, katiplerine mushafın benzeyen harflerinin birbirinden ayrılabilmesi için işaretler konulmasını istemiş ve Nasr b. Aşım bu görevi üstlenmiştir (Çetin, 1995:20).

Arap hattı, İslamiyet öncesi Anbarî, Hîrî, Mekkî; Hicret'ten sonra ise Medeni ismini alarak gelişmeye devam etti. Emevîler devrinde (661-750) Şam'da VIII. asırda kalemler icat edildi ve bu kalemler ile birlikte yeni yazılar ortaya çıkmaya başladı. Yazılardan büyük olanlar *celil*, resmî yazılarda orta boy olanlarsa *tûmardır*. Bunlar ilk bilinen yazıları çeşitleridir. Tûmar kalemin üçte ikisi *sülüseyn*, üçte biri *sülüs* ismiyle geliştirilmiştir. Sonradan *riyâsi*, *kalemü'n-nısf*, *hafifü'n-nısf*, *hafifü's-sülüs*...v.b. yazı çeşitleri ortaya çıkmıştır. Kalemin küçülmesine bağlı olmayan kısas, muâmerat gibi yazılar hakkında kalem yerine hat tâbiri geçerliydi. Abbasi devrinde (750-1258) gittikçe yayılan ilim ve sanat faaliyetleri büyük merkezlerde ve bilhassa Bağdat'ta kitap merakını arttırmış buna bağlı olarak kitap yazarak çoğaltan 'verrak'ların sayısı arttırmıştır. Kitap yazmada kullanılan yazı çeşitlerine *verrâkî*, *muhakkak*, *neshi*, *ırâkî* denilmekteydi. VIII. asır sonlarından itibaren hat sanatkârlarının güzeli arama amacıyla ölçülü olarak şekillenen yazıları *aslî* ve *mevzun hat* ismiyle anılmıştır (Derman, 2014: 15).

2.1. Yazının Gelişiminde Katkısı Olan Bazı Hattatlar

Yazının tarihsel gelişim evrelerinde bazı hattatların önemli katkıları olduğu bilinmektedir. Bu başlık altında literatürde önemli şekilde ön plana çıkan bu hattatlardan bazılarına ve yazıya getirdikleri yeni formlara yönelik değerlendirmelere yer verilmektedir.

İbn-i Mukle'nin güzel yazılarından sadaka olarak verdiği bilinmektedir. Bu konu 'Nücûm'u Zahire' adlı eserde kayıt altına alınmıştır. Ünlü bir vezir, üstadların üstadı bir hüner sahibi ve iyi bir kişiliğe sahiptir. Onun için ve yazı sanatına dair pek çok kasideler yazılmıştır. Kendisinin de hat sanatına dair bir kasidesi İbn-i Haldun'da vardır (Ülker, 1987: 17). İbn-i Mukle yazıda nokta, elif, daireyi ölçü olarak almış ve noktayı harflerin boyu, elifi dik harflerin boyu, daireyi ise çanak şeklindeki harflerin genişliği için ölçü olarak koymuştur. Böylece aklam-ı sitteyi ölçü içerisine alarak düzene tabî tutmuştur. Kalem-i tûmâr-ı kûfi'den bahsetmiştir. Kendi ifadesiyle harflerinde yuvarlaklık olmayan, düz hatlardan oluşan bu hat çeşidi kûfidir (Berk, 2006:15).

İbn Mukle'den bir asır sonra gelen İbnü-l Bevvab Bağdatlıdır. Alaeddin İbnü-l Bevvab diye ün kazanmış fakat Ebü-l Hasan künyesi ile tanınmaktadır. Babası Büveyh devletinde Melik'in kapıcısı, hafız ve fakihdir. Ali Kulu'nun öğrencisi Muhammed İbn-i Semsani'den yazarak, İbn-i Mukle'nin yazılarını toplayarak üzerinde incelemeler yapmış, kendi üslûbunu geliştirmiştir. 28 beyitli kasidesinde hattın kurallarını açıklamıştır (Ülker, 1987: 17). İbn Bevvab'ın yazıya getirdiği yenilikler şöyledir:

1) Yazıya nokta üslubunu getirmiştir.

2) Kalemin açılışına ve mürekkebin güzelliğine yoğunlaşmıştır. Ün kazanmasından dolayı etrafına çok kişi toplanmış ve istifade etmiştir. Çok sayıda eser vermiş, 64 Kur'an yazmış ve eserlerinin bazılarının günümüze ulaşmıştır. Bir Kur'an-ı Chester Besty Kütüphanesinde bulunmaktadır. Bazı eserleri ise Kahire Ezher Kütüphanesinde Jahiz risale-i Hasid ve Mahsûd , Topkapı Sarayı Müzesinde, Türk İslam Eserleri Müzesinde, Süleymaniye Kütüphanesinde bulunmaktadır. Tanınmış talebeleri ise İbn Basis adıyla tanınan Muhammed bin Musa Şafi,

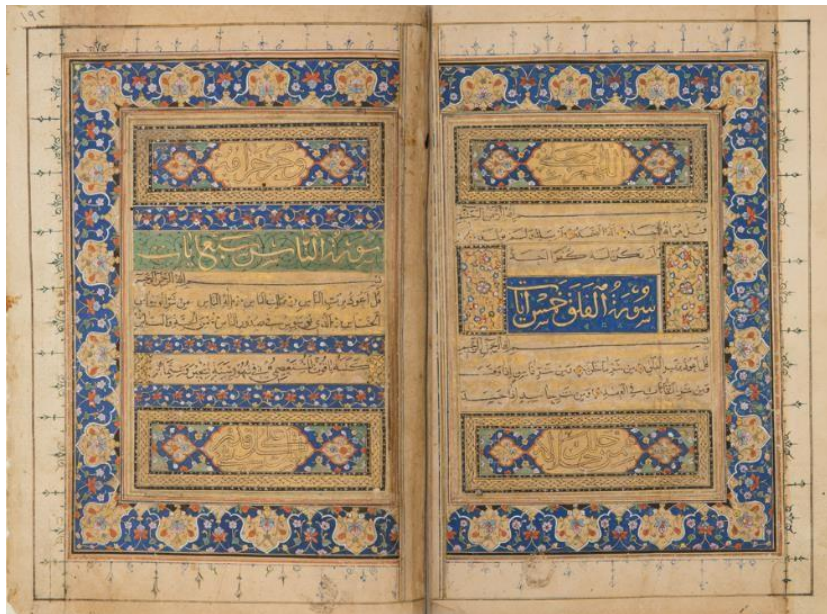
Muhammed bin Abdülmelik, Zeynep Şahda, Mihyar Deylemi Şa'ir, Ebu Yusuf Muhammed bin İsmail Gülpayagani, Ebu'l Fazl Hain Dineveri'dir. Ölüm Tarihi bilinmemektedir. İbn Bevvab Ekolünün sülüs yazısındaki anatomik ve estetik yapıları şunlardır (Muhammed, 1999: 8-9); 1988: 2):

- İbn Mukle'nin kalem açısını değiştirmemiş, onun yolundayürümüştür.
- Elif'in müstakil ve sonda, lam'ın ve Kef'in dikey kısımları sola meyilli değil ve zülfe bitişi kalındır.
- Be harfi, satırdan biraz yukarıdadır.
- Cim Harfi, karın kısmı geniş ve aşağıya doğrudur. Başta kapalı cim kısadır.
- Dal harfi üst kısmı meyilli, ortasındaki beyazlık geniş ve sonda ortadaki halinde alt kısmı yatay yazılmıştır.
- Mürsel ra ve vav alt kısmı Muhakkak'a benziyor. Mukavver vav'ın alt kısmı kısadır.
- Vav, fe, kaf başları içerdeki beyaz şekli dar ve üçgen şekli ile yazılıyor.
- Nun, sin, kaf, sad, ya harflerinin alt kısmı kase formundadır. Nun harfi geniştir. Daha çok kaşeli harflerin Mürsel şeklini kullanmıştır.
- Sin dişleri arasında mesafe ayındır.
- Noktalı harflerde, yuvarlak nokta kullanmaktadır.
- Estetik yapısı kelimeler arasında boşluk görünmüyor. Yazıda satır istifi ve mıstar kullanmıyor. Satır sonunda yukarıya doğru yükselme vardır. İnce kalem kullanmaktadır.

Hattat Yakut'un yaptığı en büyük değişiklik o güne kadar düz kesilen kalem ağzını eğimli kesmesi ve eğitimini arttırmasıdır. İbn Bevvab ve İbn Mukle'nin yazılarından faydalanarak yazıya zarafet kazandırmıştır. Muhakkak ve Reyhani yazıda ortaya koyduğu estetik kurallar ve Osmanlı hat mektebinin doğuşuna kadar ideal örnekler olarak kabul edilmiştir. Kıbletü'l küttab (yazıcıların öncüsü) olarak anılmaktadır. Abbasilerin siyasi hayatlarının bitişi ve Yakut'un ölümüyle Bağdat, sanat merkezi olma özelliğini kaybetmiş, yerini Kahire'ye daha sonra İstanbul'a bırakmıştır(Berk, 2013: 16). Topkapı Sarayı Müzesinde H.2310 numaralı sülüs ve nesih sayfalarında; Türk İslam Eserleri Müzesinde 2015 numaralı, H. Ali sözleri,

sülüs ve celil Muhakkak eserlerinde Yakut'un sülüs harflerindeki estetik yapıdan şu şekilde bahsedilmektedir(Muhammed, 1999: 12):

- Yakut'ta dikey harfleri, yatay harflerinden biraz incedir.
- Yakut'ta elif'in müstakil ve sonda, lam'ın ve kef'in dikey kısımları sola meyillidir. Zülfe bitişi ve duruşu klasik formuna yakındır.
- Ba harfî, İbn Bevvâb'ın ba'sı gibidir.
- Yakut'ta dal harfinin akış açısı daralmıştır ve bu harfte yuvarlaklık hissedilmektedir.
- Ra ve vav harfleri bugünkü sülüs haline benzerdir.
- Vav, fa, kaf'ın gözleri büyük ve dış kısımları yuvaraktır.
- Ayn harfinin başı büyük ve ense kısımları tombuldur.
- Başta, ortada mim'in gözü daralmış ve ortadaki fe, kaf harfleri genişlemiştir.
- Noktalar hafif dikdörtgendir. İki ve üç noktalar birbirinden ayırır.
- Yazılardaki eğrilik ve düzensizlik ortadan kalkmıştır.

Resim:2: Yakut'un Yazı Örneği(/www.antikahane.net. 2021)

Hat kurallarını ve yazının inceliklerini Abdü'l Mü'min Safiyüddin Bağdadi adlı üstadın meşk etmiştir. Aklam-ı sitte (altı çeşit yazı)'nin her birini öğrendiği altı üstad öğrencisi ile kendisine 'Esatize-i Seb'a'(yedi üstad kişi) denilmektedir. 551 tarihinde yazmış olduğu ve perişan olmuş bir Kur'an-ı Kerim'in sonundan beş sureyi Mustakımzade Süleyman Saadeddin Efendi gördüğü Tuhfe-i Hattatin'de bahsedilmektedir. Sultan II. Selim türbesinde 584 tarihinde tamamladığı büyük Mushaf ve Ayasofya Kütüphanesinde 658 yılında tamamladığı Kur'an-ı Kerim bulunmaktadır. İbn Sina'nın 'Şifa' adlı eserini bir ciltte yazarak Hindistan Meliki Mehmed bin Tuğlık Şah-ı Hanefi'ye armağan ettiği adı geçen Sultan'ın tercümesinde öğrenilmektedir. Şeyh Abdülkadir Geylani ile görüşüp söyleşide buldukları bilinmektedir ve Şeyh Abdülkadir Geylani 561 yılında öldüğüne göre bu durum Yakut'un çok yaşadığına kanıt olarak gösterilebilir. Yakut el-Musta'simi'nin 696'da bir suretini çıkardığı 'Meşârikü'l-envar' adlı kitabının (İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Ayasofya 899 noda kayıtlı) zahriye sayfasındaki Arapça iki beytinin Türkçe anlamı ise şu şekildedir (Ülker, 1987: 18);

'Bütün yazılarda ben Yakut gibiyim Bu kazandığım şeref İbn-i Mukle'den gelme değildir. İnsanların yazısı nazarımda gözüm gibidir. Benim yazım da onların nazarında göz bebeği gibidir.' şeklindedir.

Yakut'un talebeleri şunlardır: Sabit b. Tâvân (Ö.631/1233), Es'ad b. İbâhim b. Hasan, Sadr Ahmed b. Muhammed (Ö. 642/1244), İbrâhim Ebu Abdullah b. İbrahim (Ö.650/1252), İbrahim b. Süleyman (Ö. 651/1253), Ahmed b. Hibetullah (Ö.656/1258); Halil(Ö.661/1263), Ahmed b. Ali (Ö.694/1295), Mahmud b. Ebu Bekir(Ö. 700/1300), Nasrullah, Nizâmeddin Dede Konevi (Ö. 700/1301), Ahmed b. İbrâhim b. Zübeyr(Ö. 707/1307), Muhammed b. Ahmed (Ö. 711/1311), Ahmed b. İbrâhim b. Abdurrahman (Ö.711/1311), Abdürrezzak b. Ahmed (Ö.723/1323), Nasrullah(Ö.728/1328), Hasan b. Muhammed (Ö.742/1342) (Serin, 2003: 67).

Hat Sanatında çok çeşit yazı bulunmaktadır. Bunların en temel olanları Aklam-ı Sitte dediğimiz altı çeşit yazıdır. Bu yazılar; Sülüs, Nesih, Muhakkak, Rayhani, Tevkii, Rika'dır. Burhan-ı Kâatı'da açıklandığı üzere, bazıları Ta'lik

yazısını yedinci olarak kabul etmiştir ve ölçülü yazıların yedi kalem olduğunu Heft Kalem denildiğini söylemektedirler(Mert, 1977: 51).

Yazı, Türk sanatının her alanında iyi değerlendirilmiş ve mimari bir unsur olmuştur. Taş, tuğla, çini, ağaç, maden ve tekstil üzerine yazı nakşedilmiştir. Köşeli yazılar kufi, yuvarlak yazılar sülüs, nesih adı altında toplanır. Çiçekli, örgülü kufi ve celi sülüs yazı Selçuklular döneminde çok yayılmıştır. Kufi yazıyı üçe ayırırsak, ilk Kur'an'da görülen kufi yazısı kalemle yazılan sade bir haldedir. Sure başlıklarında ve maden, taş üzerine nakşedilen kufide zemin desenli, yazı sadedir. En çok süslenmiş kufi üçüncü kufidir. Türklerin X. yy'da Müslümanlığı kabul etmesiyle Kur'an ile beraber Arap yazısını daha estetik bir hale getirdikleri söylenebilir (Aslanapa, 2015: 386-387).

Resim 3: Hat Çeşitlerini Gösteren Kamil Akdik'in yazmış olduğu levha (<https://tr.pinterest.com>,

Yazı çeşitleriyle birlikte tasarım açısından geniş bir açığa sahiptir. Bir harfin değişik şekillerde yazılmasıyla hattat çeşitli tasarımlar yapabilir.

Hattatlar büyük abidelerin yazıları için, nesiller boyunca sanatlarını göstermiş ve geliştirmişlerdir. 10. yüzyıldan itibaren, mimari abideler, yazı ile ayrı bir mana ve zenginlik kazanmış, önemli bir süs unsuru olarak değerlendirilmiş ve 13. yüzyılın ortalarına kadar kitabelerde yer almıştır. Daha sonra taç kapı ve mihrap kompozisyonların girift bordürler halinde önemli bir yer tutar. Erken örneklerde kûfi ve bitkisel unsurlarla karışmayan yazılar hakimdir. Türk-İslam mimarisindeki süslemeler devirden devire ve bölgeden bölgeye bazı değişiklikler arz etmekle birlikte bu süslemelerin en bariz özelliği, tabiatı olduğu gibi taklit eden realizmden şiddetle kaçınılması, nesnelerin soyutlaştırılarak ifade edilmesidir. Mimari dekorasyonda/süslemede en çok kullanılan unsurlardan biri yazıdır. Yapılar, hattatları küçük alanlar üzerine, ağız sınırlı genişlikteki kamış kalemlerle yazma ve kompozisyonu bir sayfaya sığdırma gibi endişelerden kurtarıp, hayal güçlerini kolaylıkla yansıtacakları mekanlar sunmuşlardır. Hattatlar yazı türlerini mimaride kullanarak, insanlığa yazı zevkini ve estetiğini görsel olarak aşlamışlardır (Tatlı, 2012: 204).

Fotoğraf 1: Mustafa Ağa Çeşmesi Kitabesi 1158 (12. Yy)

Celi Sülüs, Anadolu Selçuklu döneminde kullanılmıştır. O devirde hat sanatı Abbasîlerin Bağdat şehrindeki Yakut'un anlayışında gelişmiştir ve bu anlayış XV. asır sonuna kadar sürmüştür (Derman, 2019: 276). XI. yüzyılda kurulan Selçuklular, Suriye'den Semerkand'a kadar geniş bir coğrafyada hüküm sürmüşlerdir. 1037 yılında kurulan Büyük Selçuklu Devleti'nden 1075'de ayrılarak bağımsızlığını ilân eden Anadolu Selçuklu Devleti, sanat ve estetik anlayışını, egemen olduğu kültür ve medeniyetlerin sanatıyla birleştirerek kendi üslubunu oluşturmuştur. Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklu Devleti zamanında kervansarayların en eskisi "ribat" adıyla Karahanlılar döneminde inşa edilmiştir. Buhara-Semerkand yolu üzerindeki M. 1152 tarihli Ribat-ı Melik bu dönemin en önemli yapıları arasındadır. Tuğla örgüsü, öne çıkan sekiz köşeli yıldız motifi ve sivri kemerde yer alan kûfi hattı Anadolu Selçukluları zamanında gelişerek mimaride kullanım alanı bulmuştur (Çetintaş, 2017: 448). Selçuklu döneminde mimari yapılarda tuğlaları aynı plan üzerinde dikey, eğik, yatay veya girintili, çıkıntılı yapıların stüko üzerine işledikleri süslemelerle başarılı olmuşlardır. Binalarda kufi ve nesih yazılar, Selçuklu süslemesinin esas unsurlarıdır (Yetkin, 1965: 95).

Büyük Selçuklular devrinden yazma eserlerin bir kısmı günümüze ulaşmıştır. Âlim ve sanatkârları koruyan Irak Selçuklularının son hükümdarı II. Tuğrul'un aynı zamanda hattat olduğu ve bir Mushaf yazdığı İranlı tarihçi Muhmmmed b. Ali Râvendî'nin *Râhatu's- Sudûr* ve *Âyetu's- Surûr* adlı eserinde bahsedilmektedir (Gezgin, 2007: 623).

Fotoğraf 2: Çelebi Mehmet Külliyesi kapıcısı Ali Efendi Çeşmesi Kitabesi 1216 (13.yy)

1071'den sonra Türklere açılan Anadolu, hem İran Büyük Selçuklu, hem de Zengiler ve Azerbeycan Atabekleri'nde geliştirilen biçimleri, taş malzemeleri ile yeni denemelere yol açan bir döneme yol açmıştır. XII. yy. Anadolu Türk mimarisi, Anadolu'daki ilk Türk Devleti'nin anıtlarıyla değerlendirilir. Anadolu Selçuklu Devleti'nin dağılması ile Türkmen Beylikleri döneminde, küçük ölçüde sağlam mekan anlayışını benimsemişlerdir (Altun, 1988: 32).

Selçuklu mimarisinde kufi hattı ve kağıt üzerinde muhakkak, reyhani hatları kullanılmış, bu yazılardan kufi hattı tüm yazıların çıkış noktası olarak görülmüştür. Köşeli hatları, keskin çizgileriyle sert bir karaktere, kendi içerisinde ölçülere sahip ve kalemle yazılmayan yazı çeşididir. Selçuklu sülüsü, yapısında muhakkak ve reyhanî hatlarına göre daha kıvrımlı ve yumuşak dönüşlüdür. Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklu Dönemlerinin mimarî anlayışı 1/3 sistemiyle tam olarak örtüşmektedir. Yapıların taç kapılarındaki yüksek çıkıntılar, binaların genel olarak 1/3 orantısına uygun plânları bu dönemin tipik özelliğidir (Çetintaş, 2017: 33).

Selçuklu döneminde yazı anatomik olarak gelişmekte ve olgunlaşmamıştır. Harflerin anatomik yapıları incelendiğinde elif harflerinde uzunluk ve düz, tek kalem hareketi görülmektedir. Çanaklı harflerin çanak kısımları olması gerekenden daha büyük ölçüde tutulmuştur. Mezar taşlarının yazılarını incelediğimizde çoğunlukla noktalama kullanılmamış veya yuvarlak nokta tercih edilmiştir. Harflerde düzlük, kabalık, 3/1 lik oran bulunmamaktadır. Mezar taşlarını incelediğimizde görürüz ki genellikle satır istif kullanılmıştır.

Osmanlı döneminde padişahların, devlet adamlarının, hanımların hat sanatına ilgisi olmuş ve günümüze kadar ulaşan eserler bırakmışlardır. Fatih Sultan Mehmet, sanatı ve sanatçıyı desteklemiş ve bu dönemde çeşitli bölümlerden oluşan aylıklı sanatkârların çalışmalar yaptığı 'ehl-i hiref' adı verilen teşkilat kurmuştur. Bu teşkilat Sultan II. Beyazıt ve Yavuz Sultan Selim döneminde daha da büyütülmüştür. Kanunî Süleyman döneminde yazı en iyi ve başarılı döneminde olup saray teşkilatına bağlı 'Nakkaşhâne-i Rum, Nakkaşhâne-i Acem' adlı iki atölye kurulmuş, İslam dünyasında tanınmış sanatçılar İstanbul'a davet edilmiş ve öğrenci yetiştirilmiştir (Yıldız, 2012: 49).

Osmanlı döneminde sanat eserleri genellikle klasik örneklerdir. Sultan II. Beyazıd, hat hocası Şeyh Hamdullah'tan yazıda Arap üslubundan farklı olarak Osmanlı tarzı yazıyı geliştirmesini isteyerek yazının gelişmesine katkı sağlamıştır (Budak ve Yılmaz, 2019: 363).

Osmanlı Hat sanatında devamlı gelişme ve üsluplaşma yazı kaidelerine bağlı kalınarak ortaya konulmuştur. Osmanlı sanatında gerilemenin olmayışını; benzer bir sanat dalının Avrupa'da olmayışı, usta çırak ilişkisi, zaman ile yenilenmesine bağlayabiliriz (Derman,2013:482).

2.2. Osmanlılarda Mezar Taşı Geleneği

Var olan birçok toplumda mezar taşı geleneği vardır. Bu gelenekte insanlar kimliklerini, duygularını ve dünyadaki hallerini yansıtmaktadır. Osmanlılarda mezar taşı geleneği eski dönemlerden gelerek sanatsal boyut kazanmıştır. Mezar taşında İslam-i süsleme Anadolu Selçuklu Dönemi, Beylikler Dönemi ve Osmanlılarda sürmüştür. Türklerde mezar taşlarını sınıflandıracak olursak Arif Hikmet Koyunoğlu'na ait tasnif şu şekildedir (Körkek, 2019: 64):

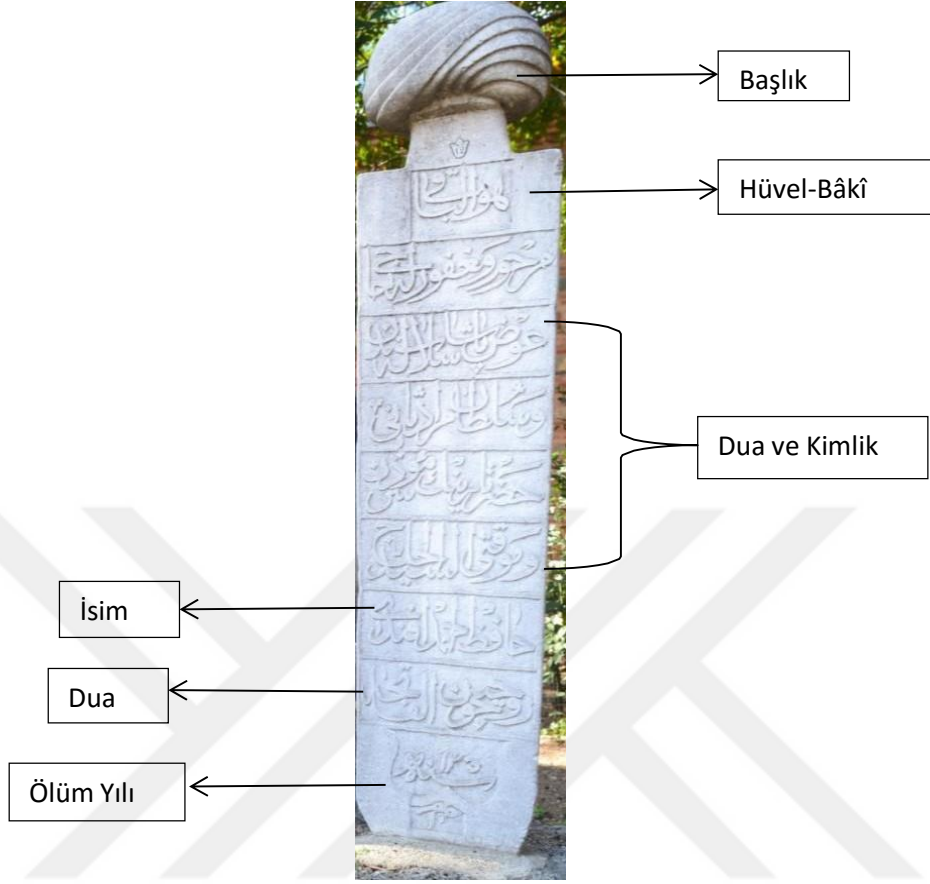
- Türklerin ilk İslam Devri
- Selçuklu Devri
- Selçuklu Devri ile Osmanlı Devri Arasında (Bursa- İznik Devri)
- Osmanlı Devri

Fotoğraf 3: Bursa Muradiye Mezar taşları Müzesinden örnek mezar taşı

Osmanlı Devletinde mezar taşı geleneği Bursa-İznik devrinden başlar ve Osmanlı Devletinin yıkılışına kadar devam eder. 16. yüzyıl ilk dönemlerinde ve 19.yüzyıl ikinci yarısında, dikdörtgen kesitli mezar taşlarına rastlamaktayız. Dönemin ortalarında ise ‘üstüvânî’ denilen oval kesitli mezar taşları ulema mezarlarında görülmektedir (Körkek, 2019: 75).

19. yüzyılda mezar taşlarında başlık kullanılmaya başlanmıştır. Böylece mezar taşları ölen kişinin kimlik bilgileri, dünya yaşantısı hakkında bilgiler vermektedir. Mezar taşlarının biçimi ve süslemesi kişiye göre değil, o dönemdeki gelişimine göre belirlenmektedir (Karaca, 2001: 503). 19. yüzyıl başlarında ekonomik ve kültürel anlamdaki alçalış mezar taşlarını etkilemiş olup çok sade oldukları gözlenmektedir.

Fotoğraf 4: Mezar taşı örneği

Osmanlı mezar taşlarını incelediğimizde üst kısmında övgü, yalvarma, hu, Hüvel-Bâki yazılır. Sonrasında merhum-merhume¹, mağfur-mağfûre² ifadeler yer alır ve arkasında ölen kişinin kimlik bilgileri, dünya yaşantısına dair bazı ibareler yer almaktadır. En son kısımda ise Fatiha ve ölüm yılı yazmaktadır. Mezar taşı kitabelerini çeşitli şekilde sınıflandırmışlardır. Abdülhamit Tüfekçioğlu ve Halit Çal daha geniş bir sınıflandırmada bulunmuşlardır. Tüfekçioğlu, 1. Allah'ın Sıfatları, 2. Durum Bildirme, 3. Sebep Bildirme, 4. Allahtan istek, 5. İnsanlardan istek, 6. Meslek ve dünyadaki yaşantısı, 7. Memleket, 8. Baba ve eşinin adı, 9. Ölen kişinin adı, 10. Dua, 11. Ölüm tarihi; Çal ise 1. Başlangıç ifadesi, 2. Durum, 3. Sebep, 4. İstek, 5. İnsanlardan istek, 6. Meslek, 7. Aile ve baba adı, 8. Allahtan istek, 9. Ölen kişinin ismi, 10. İnsanlardan istek, 11. Tarih olarak incelemiştir (Tosun, 2021: 5). Mezar taşlarını incelediğimizde barok üslubu da görülmekle birlikte abartılı bezemesi ve yoğun tezyinata sahiptir.

Erkek mezar taşlarını incelediğimizde bazı taşlarda başlıklar bulunmaktadır. Başlıklar ölen kişinin sosyal hayattaki yerini belirtmektedir. Osmanlı'da tasvire iyi bakılmadığından mezar taşlarındaki başlıklar, motifler, nakşedilen figürler ölenin kimliğini, hayata bakış açısını, mesleğini ortaya koymaktadır. Mezar taşlarının başlıkları üç başlıkta sınıflandırılmaktadır (Berk, 2018: 100):

Kavuklar

- Kallâvi Kavuk
- Mücevveze Kavuk
- Kafesi Sarıklı Kavuk
- Örfî Kavuk
- Yeniçeri başlığı Fesler
- Mahmûdî Fes

¹ 'Merhum' ölen kişinin erkek olduğunu 'Merhûme' ölen kişinin kadın olduğunu ifade etmektedir.

² Mağfûr ve mağfûre' günağı bağışlanan anlamında kullanılır. 'e' takısı bayan olduğunu ifade etmektedir.

- Azizi Fes
- Hamîdi Fes

Tarikat Tâcları

- Mevlevî Tâcı
- Kâdirî Tâcı
- Nakşî Tâcı
- Bektaşî Tâcı
- Halvetî Tâcı

Fotoğraf 5: Bursa mezar Taşları Müzesinde bulunan başlıklı mezar taşları

Bursa Muradiye Mezar Taşlarını incelediğimizde sivri kemerli, üçgen tepeli, sarıklı, yukarı doğru genişleyen mezar taşlarını görmekteyiz. Sivri kemerli mezar taşı şekli 14-15. yüzyıllarda yaygın olarak kullanılmış olup, taşların ön ve arka yüzleri

yazı ile süslenmiştir. Sivri kemerden biraz farklı olup tepe kısmının dilimlere bölünmüş hali ile çok tezyinatlı mezar taşı örneklerini görmekteyiz. Bu yüzyıllarda incelediğimiz mezar taşları genellikle sivri kemerli olup taşların ön ve arka yüzlerinin farklı şekilde tezyinatlı olduğunu görmekteyiz. Sütun şeklinde mezar taşları iki farklı şekildedir: biri sekizgen sütun diğeri ise silin şeklindeki sütundur. Sütun mezar taşlarını en erken Aydınoğulları Beyliğinden, Osmanlı Devletinin 19.yüzyılında da yaygın olarak görmekteyiz (Çal, 2015: 302).

Osmanlı mezar taşlarının ilk satırlarında genel olarak, ‘hu, Hüve’l Bâki, Hüve’l Hayyul Bâki’ ayetleri yer almaktadır. Sırasıyla, ‘O, Sonsuz O’dur, Bâkî olan yalnız Allah’tır’ anlamlarındadırlar. İlk satırlara bu ifadeler nakşedilerek, ölümü her canlının yaşayacağına, bedeninin Ruh’tan ayrılışıyla sonsuz bâkinin Allah olduğunu anlatırlar.

Osmanlıda, ilmen ve manen ileri seviyede olan kişilerin mezar taşlarında ‘ölüm’ kelimesi yer almamakla beraber, ölümün bir son olmadığını ahiret yaşamıyla yaşamın devam ettiğine inandıklarını ortaya koymaktadırlar. Osmanlı mezar taşlarında sanat ile saygı, sevgi diliyle iletişime geçip manen dünya yaşantısının bir hiç olduğunun asıl hayatın ölüm sonrası başladığını, dünya yaşantılarından bazı çıkarımların yer aldığını görmekteyiz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BURSA MURADIYE MEZAR TAŞLARI MÜZESİNDE BULUNAN CELİ SÜLÜS MEZAR TAŞLARININ HAT SANATI AÇISINDAN İNCELENMESİ

3.1. Bursa Muradiye Külliyesi

Fotoğraf 6: Muradiye Külliyesi

Bursa Muradiye Külliyesi II. Murat tarafından 1425 yılında, Bursa Kalesi ve I. Murat Hüdavendigâr Külliyesi arasına yaptırılmıştır. Muradiye Külliyesi, Osmanlı padişahlarının Bursa’da yaptırdığı son külliye-dir. Külliye; cami, medrese, imaret, çeşme ve I. Murad, Alâeddin, şehzade Ahmet, şehzade Mustafa, Şehzade Mahmud, Cem Sultan, Cariyeleri, Hûma Hatun, Gülşah Hatun, Mükrimе Hatun, Gülhur Hatun, Gülbahar Hatun, Şirin Hatun türbeleri yer almaktadır (Mercan, 2017: 234). Muradiye Külliyesinde 13 türbe olup, 1449 ile 1573 dönemi arası inşa edilmiştir. Türbeleri incelediğimizde Osmanlı klasik dönem mimarisini yansıtmaktadır (Ersoy, 1990: 27).

Fotoğraf 7: Muradiye Külliyesi Girişi

Muradiye Külliyesi'nin 2012 yılında restorasyon sonrası 15.yy ortalarından 20.yy'a kadar olan Osmanlı Mezar taşları, çeşme kitabeleri, dergah ve mektebe ait yapı kitabeleri, sandukalar, diğer mimari elemanlar çeşitli yerlerden toplanan açık hava mezar taşı müzesi haline dönüşmüştür(Mercan, 2017: 235).

Vasil Kınçov 1899'da Bursa'ya geldiğinde aldığı notlarını Bılgarski Pregled dergisinde yayınlamıştır. Sade mimarisini belirterek “Alçakgönüllü sultanın dileği üzerine mezarı dört mermer kapak ile çevrilidir, bunların arasından kalıntılarını örten toprak görülür. Mezarın bulunduğu türbenin kubbesi içeri yağmur girebilmesi için açık bırakılmıştır. Burada bu sultanın altınsı çalması, beyaz ipek bağlarla, korunur(Düvenci Karakoç, 2015: 573). şeklinde ifade etmiştir.

Muradiye Külliyesi'ndeki tezyinatı incelediğimizde farklı dönemden örnekler görmekteyiz. Bunlar, Osmanlı çini sanatına örnek teşkil ederek sanatın gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. İncelediğimiz tezyinattan yola çıkarak Türk sanatı önemli bir geçmişe sahiptir. Geleneksel sanatlarımızdan biri olan çini teknik, renk, motif olarak zengin bir birikimin neticesidir(Hancıoğlu, 2021: 55).

3.2. Katalog

Katalog No: 1

Ön Yüzü

Fotoğraf No	8, 9		
İnceleme Tarihi	09.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	16.yy		
Durumu	Alt kısmında kırıklar bulunmakta ve onarım görmüştür.		
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.		
Mezar taşının Başlığı	Yoktur		
Baş Taşı	Yok	Ayak Taşı	Yok

Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		1 cm	
Ölçüleri	Boy	168 cm	En 1	59cm	En 2	Yok
Kitabesi	<p>1. Rabbena fağfir lenâ zunûbena/ ربنا فاغفر لنا ذنوبنا</p> <p>2. ve keffirannâ seyyiâtinâ/ وكفر عنا سيئاتنا</p> <p>3. ve teveffenâ mea'l-ebrâr / وتوفنا مع الأبرار / سورة آل عمران (193)</p>					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	Rabbena! Mağfiretinle artık günahlarımızı bizlere bağışla, kabahatlerimizi: bizlerden keffaret buyur ve bizleri sana ermiş kullarınla beraber yanına al					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Mezar taşının iki yüzünde de celi sülüs yazı bulunmaktadır. Yazının kenarlarında çelçeve şeklinde süslemeler mevcuttur. Yazı mustatil (dikdörtgen) şeklinde istiflenmiş olup üç bölümden oluşmaktadır. Yazı da Ali-imran suresinin 193 üncü ayetleri yer almaktadır. Hareke kullanılmamış ve 16. Yy' daki kullanılan harf formlarını görmekteyiz. Celi sülüs yazı bu dönemde gelişimini tamamlamamış olup harfler daha yuvarlaktır. Noktalama şekli de yuvarlak kullanılmıştır. Yazıda harekelerden ötre, esre, şedde ve tezyini olarak ayın, kef, tirfil kullanılmıştır. Eliflerde zülfe vardır ve dikey harflerde düz bir görüntü hakimdir. Ayın harfinin çanak kısmı olması gerektiğinden daha büyüktür.</p>					

Arka Yüzü

Fotoğraf No	10, 11, 12					
İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	16.yy					
Durumu	Alt kısmında kırıklar bulunmakta ve onarım görmüştür.					
Mezar Taşının Kimliği	Fatma Hatun					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı		Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		8 mm	
Ölçüleri	Boy	168 cm	En 1	59	En 2	Yok
Mezar Taşının	Yoktur.					

Başlığı	
Kitabesi	Hâzihi'l- merkadi'l merhume el- mebrûre Fatıma Hâtûn bint- i / هذه مرقد المرحومة المبرورة فاطمة خاتون بنت مصطفى آغا غفر الله ذنوبهم/ Mustafa Ağa gaffar allâhu zünûbe humâ
Kitabede Kullanılan dili	Arapça
Kitabenin Anlamı	Bu ölen kadın Mustafa Ağa Kızı Mebrure Fatma Hanım'ın günahlarını bağışla Allah'ım
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Mezar taşının ön yüzünde kullanılan yuvarlak noktalar arka yüzde de kullanılmıştır. Ön yüzde kullanılan mustatil istif arka yüzünde üst kısımda beyzî(oval), alt kısımda ise mustatil şeklinde yazılmıştır. Harf formları daha yuvarlaktır. Çanaklı harflerin ölçüleri olması gerektiğinden daha ufaktır.

Katalog No: 2

Ön Yüzü

Fotoğraf No	13, 14		
İnceleme Tarihi	09.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	16.yy		
Durumu	Kırıklar onarılmıştır.		
Mezar Taşının Kimliği	Hacı Emin han ibn-i Hacı Abdullah		
Mezar taşının Başlığı	Yoktur		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	1.1 cm

Ölçüleri	Boy	172,5 cm	En 1	61 cm	En 2	Yok
Kitabesi	1. Rabbena fağfir lenâ zunûbena / ربنا فاغفر لنا ذنوبنا / 2. ve keffirannâ seyyiâtinâ / وكفر عنا سيئاتنا / 3. ve teveffenâ mea'l-ebrâr / وتوفنا مع الأبرار / (Ali-imran Suresi: 193)					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	Ey Rabb'imiz! Biz, "Rabb'inize iman edin." diye, iman etmeye çağırın bir davetçiyi işittik ve hemen iman ettik. Rabb'imiz! Suçlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve canımızı iyilikle al.					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı dikdörtgen bir form içerisine tasarlanmış olup üç satırdan oluşmaktadır. Yazı dönemin özelliklerini aktarmakla beraber hareke kullanılmamış, noktalama olarak yuvarlak nokta tercih edilmiştir. Harf ölçüleri tam oturmamış ve çanak kısmı büyüktür.					

Arka Yüzü

Fotoğraf No	15					
İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	16.yy					
Durumu	Üst kısmı tamamen kırılmış ve onarılmıştır.					
Mezar Taşının Kimliği	Hacı Emin han ibn-i Hacı Abdullah					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,5 cm		
Ölçüleri	Boy	172,5 cm	En 1	61 cm	En 2	Yok

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Haza merkadi'l merhum / هذا مرقد المرحوم 2. El- mağfur el-mebrur / المغفور المبرور 3. El- muhtaç illa rahmetullah / المحتاج إلى رحمة الله 4. Hacı Emin han ibn-i el-merhum / حاج أمين خان ابن المرحوم 5. El-mağfur Hacı Abdullah / المغفور حاج عبدالله 6. Gaffar Allah zunübehüma / غفر الله ذنوبهما
Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Ankamı	Bu ölen kişiyi bağışla, makbul eyle rahmetine muhtaç H Hacı Emin han ibn-i el-merhum El-mağfur Hacı Abdullah bağışla...
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Mezar taşında kullanılan mustatil formu ve en üst kısmında form içerisine göre istif edilmiştir. Hareke kullanılmamıştır. Lafzatullah, nun harfi olması gerektiğinden daha küçük ölçüde yazılmıştır. Harfler arası boşluk olması gerektiğinden daha yakındır. Yuvarlak nokta tercih edilmiştir. Elif harfleri uzun tutulmakla beraber zülfe kullanılmıştır.

Katalog No: 3**Ön Yüzü**

İnceleme Tarihi	09.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	16.yy		
Durumu	Üst kısmından kırılmış, onarılmıştır.		
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.		
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	1,3 cm

Ölçüleri	Boy	161,9 cm	En 1	66,5 cm	En 2	Yok
Kitabesi	<p>1. El- müteveffa fi evasit-i min Şehr-i Cumade'l / المتوفى في الأوسط من شهر جمادى</p> <p>2. El-evveli fi tarih-i seneti'n nebeviyyet / الأول في سنة النبوية</p> <p>3. Hamse aşere ve tis'a maye-i hicriyyetin nebeviyyeti (915-M. Ağustos 1509) / خامس عشر و تسعة مائة هجرية نبوية</p>					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	Kişinin Ölüm ayı ve günü hakkında bilgi verir. Kişi ayın ortalarında Ağustos 1509'ta vefat etmiş.					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı döneminin özelliğini taşımakta ve bir form içine istiflenmiştir. Harekelerde ise şedde, üstün, esre okunan yerler belirlenmiştir. Noktalama ise bazı dar alanlarda yuvarlak formu kullanılmıştır. Dal, vav, ye harflerinin çanak kısımları olması gerektiğinden daha ufak ölçüdedir. İkinci bölümde bulunan 'ha' harfi olması gerektiğinden ufaktır. Harf dönüşleri olması gerektiğinden daha yuvarlak ve dönüşlerdeki sertlik yoktur.</p>					

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	16. yy					
Durumu	Üst kısmından kırılmış, onarılmıştır.					
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,5 cm		
Ölçüleri	Boy	161,9 cm	En 1	66,5 cm	En 2	-
Kitabesi	Yâ nâzıran bi- kabrî müftekıran bi- emri / يا ناظرأ بالقبر مفتكراً بأمري					

	<p>بالأمس كنتُ مثلك / Bi'l em-si küntü misleke</p> <p>غداً بالسر مثلِ صادق / Eĝden bi-sır misli sâdık</p>
<p>Hat Sanat'ı</p> <p>Açısından</p> <p>Değerlendirilmesi</p>	<p>Yazı üç satır istifinden oluşmaktadır. Elif harfleri uzun ve kalın, çanaklar olması gereken ölçüsünden küçük kullanılmıştır. Dönemi gereği harf formları henüz gelişimini tamamlamamıştır.</p>

Katalog No: 4**Ön Yüzü**

İnceleme Tarihi	09.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	15-16. yy		
Durumu	Kırıkları mevcuttur.		
Mezar Taşının Kimliği	Şehid Mehmed		
Mezar taşının Başlığı	Yoktur		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	1,1 cm

Ölçüleri	Boy	85,5 cm	En 1	34 cm	En 2	Yok
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. İntikale el-merhum / انتقلَ المرحوم 2. El-mağfur el-abdu / المغفور العبد 3. Eş-şehid Mehmed / الشهيد محمد 					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	<p>İntikal eden ölen kişi</p> <p>Günahı bağışlanmış olan Allah'ın kulu</p> <p>Şehid Mehmet</p>					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı iki kare ve bir satır istiftten oluşmaktadır. Satır zaman içerisinde kırıldığı için okunamayıp incelenememiştir.</p> <p>İki satır istifte harfler arası boşluk gözetilmemiş, harf yapıları kalın ve ölçüleri olması gerektiğinden büyüktür.</p>					

Arka yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	16.yy					
Durumu	Taşta kırıklar mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği	Şehid Mehmet					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,2 cm		
Ölçüleri	Boy	85,5 cm	En 1	34 cm	En 2	Yok
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. El-müteveffa evahir-i şehri / المتوفى أواخر شهر / 2. Muharremü'1 fi haram / محرم في الحرم 					

Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	Kişi muharrem ayının ortalarında öldüğü bilgisi verilmektedir.
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Üst satırda yazı form içerisine göre şekillendirilirken, alt satırda kare olarak istiflenmiştir. Elif harfleri ince olması gereken yerler kalın, harf çanakları küçük, 'ra' harfleri kısa tutulmuştur.

Katalog No: 5

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	16.yy					
Durumu	Taşın orta kısmında kırıklar mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği	Hacı Sinan Bin Pir Hasan					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Yok		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	9 mm		
Ölçüleri	Boy	83 cm	En 1	39,5 cm	En 2	-
Kitabesi	<p>3. El- merhum Hacı / المرحوم حاج</p> <p>4. Sinan Bin Pir Hasan / سنان بن بر حسن</p>					

	5. Fi şehir-i Muharrem sene 940 (Temmuz/ Ağustos 1533) / 940 في شهر محرم سنة 940
Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	Ölen kişi Hacı Pir Hasan'ın oğlu Sinan ağustosta ölmüştür
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı şekil içerisine göre istiflenmiştir. 'ra' harfleri satır nizamına uygun olmayıp düz şekilde yazılmıştır. 'ha, mim, vav' başları kalın ve küttür. Harflere baktığımızda satır nizamı yoktur.

Katalog No: 6

İnceleme Tarihi	09.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	16. yy				
Durumu	Taşın sol kısmında kırıklar mevcuttur.				
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.				
Mezar taşının başlığı	Yoktur				
Baş Taşı	Yok		Ayak Taşı	Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,5 cm	
Ölçüleri	Boy	56 cm	En 1	22 cm	En 2 -
Kitabesi	Sitte ve selasine ve tis'a maye Şevval (936 M. Mayıs /Haziran 1530) / سنة وثلاثين و تسع مائة شوال				

Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	. Mayıs /Haziran 1530
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yuvarlak bir form kullanılmıştır. Satır kaidelerine uyulmamış ve çanaklar yuvarlak olarak yazılmıştır.

Katalog No: 7

Ön Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021						
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi						
Malzemesi	Taş						
Çağı	15. yy						
Durumu	Ufak çaplı kırıklar vardır.						
Mezar Taşının Kimliği	Ma'sûme bint-i Abdullah						
Mezar taşının başlığı	Yoktur						
Baş Taşı	Var			Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs			Yazı Kalınlığı	8 mm		
Ölçüleri	Boy	49,8 cm	En 1	32,5 cm	En 2	Yok	
Kitabesi	Ma'sûme bint-i Abdullah / معصومة بنت عبدالله						

Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	Abdullah'ın kızı Ma'sume
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı şekil içerisine istiflenmiştir. Harflar birbirine girintilidir. Sıkışık bir görüntüsü vardır.

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	15. yy					
Durumu	Ufak çaplı kırıklar vardır.					
Mezar Taşının Kimliği	Ma'sûme bint-i Abdullah					
Mezar taşının başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok			
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	8 mm		
Ölçüleri	Boy	49,8 cm	En 1	32,5 cm	En 2	Yok
Kitabesi	İlâ rahmetillâhi taâlâ / إلى رحمته تعالى					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					

Kitabenin Anlamı	Allah'ım rahmet etsin
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı şekil içerisine istiflenmiştir. Harfler birbirine girintilidir. Sıkışık bir görüntüsü vardır. İkinci satırda noktalama kullanılmıştır

Katalog No: 8

İnceleme Tarihi	09.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	16. yy		
Durumu	Orta kısmında kırıklar mevcuttur.		
Mezar Taşının Kimliği	Mustafa Çelebi bin Mevlana		
Mezar taşının başlığı	Yoktur		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	7 mm

Ölçüleri	Boy	105,5 cm	En 1	46,3 cm	En 2	Yok
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teveffa توفى 2. El-merhum es-sa'id eş-şehit el- muhtaç / المرحوم السعيد / الشهيد المحتاج 3. İla rahmetillahi'l mu'in Mustafa Çelebi bin Mevlana / ألى رحمة الله المعين مصطفى شلبي بن مولانا 4. El-kiram eş-şeyh Muhyiddin fi'l- yevmi's-sani / الكرام / الشيخ محي الدين في اليوم الثاني 5. Min Şehri Cemaziyyül ahirihi li-seneti ihda ve hamsine ve tis'a maye (951- 21 Agustos 1544) / من شهر جمادى الآخر لسنة احدى و خمسين و تسع مائة 					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	<p>Manevi Yükselme</p> <p>Ölen kişi şehir, muhtaç</p> <p>Allah rahmetiyle yardımcı olsun Mevlana oğlu Mustafa Çelebi</p> <p>Cömert Şeyh Muhyiddin ...</p> <p>21 Agustos 1544</p>					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Üst kısım form içerisine yazılmış ve üç satır istifi kullanılmıştır. Elif harfleri uzun ve 'mim, ra' harfleri uzatılmıştır. Harflerin çanak kısımları büyüktür. Hareke kullanılmıştır.</p>					

Katalog No: 9

İnceleme Tarihi	09.03.2021
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi
Malzemesi	Taş
Çağı	16. yy
Durumu	Mezar taşında kırık yoktur.
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.
Mezar taşının başlığı	Yoktur.

Baş Taşı	Var		Ayak Taşı		Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		1,2 cm	
Ölçüleri	Boy	170 cm	En 1	60,5 cm	En 2	Yok
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teveffa el-merhum / توفي المرحوم 2. Es-said el-mebrur / السعيد المبرور 3. El-hamid fi evahir-i / الحامد في أواخر 4. Şehr-i Muharremu'l haram / شهر محرم الحرام 5. Sene tis'a ve erba'ine ve tis'a maye (946- M. Mayıs 1542) / سنة تسعة و أربعين و تسع مائة / 					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin anlamı	<p>Mertebesi yükselen ölen kişi</p> <p>Övünülen</p> <p>İhsan sahibi, muharrem ayının ilk günleri , Mayıs 1542</p>					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazıda satır istif kullanılmıştır. Harf formları ve çanakları olması gerekene yakındır. Hareke kullanılmıştır. Yazı içerisinde boşluk doldurmak için rumi motifi kullanılmıştır.</p>					

Katalog No: 10

Ön Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	16.yy					
Durumu	Kırıklar vardır ve onarım görmüştür.					
Meza Taşının Kimliği	Hasan Çelebi bin Sinan Çelebi					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,1 cm		
Ölçüleri	Boy	117,5 cm	En 1	40,5 cm	En 2	Yok

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ed-Dünya fânî ve'l- âhîretü bâkî / الدنيا فانية و الآخرة باقية 2. Âh mine'l- mevti ve sekerâtihi / أه من الموت و سكرته 3. Âh mine'l- kabri ve zulmâtihi / أه من القبر و ظلمته 4. Âh vâh min tûli'l- emeli / أه و آه من طول الأمل 5. Âh vâh min kalbi'l- ameli / أه من قلب العمل
Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	<p>Dünya Fani ahiret kalıcı</p> <p>Ah ölüm sarhoşluğu</p> <p>Ah kabir zulmü</p> <p>Ah Vah bitmeyen hırs, arzu</p> <p>Ah Vah kalbin amelleri</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Hafler arası boşluk kısa tutulmuştur. He harfi satıra sağa meğilli olarak oturtulmuştur. Noktalama ve hareke kullanılmıştır.</p>

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	16.yy		
Durumu	Kırıklar vardır ve onarım görmüştür.		
Mezar Taşının Kimliği	Hasan Çelebi bin Sinan Çelebi		
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	1,5 cm

Ölçüleri	Boy	117,5 cm	En 1	40,5 cm	En 2	Yok
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. İntekale'l merhûm el- mağfûr / انتقل المرحوم المغفور 2. Es-saîd eş-şehîd / السعيد الشهيد 3. Hasan Çelebi bin Sinan Çelebi / حسن شلبي بن سينان شلبي 4. Nevverallâhu kabrehû / نور الله قلبه 					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	<p>İntikal eden, günahı bağışlanan kişi</p> <p>Mübarek ve Şehit</p> <p>Sinan Çelebi oğlu Hasan Çelebi</p> <p>Allah kabrini Nurlandırısın</p>					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazıda dört kare form kullanılmıştır. Harflerin çanak kısımları yuvarlak ve küçüktür. Yazıda satır gözetilmemiş harfler havada kalmıştır. İlk iki satırda elifler baş kısımda toplanmıştır. Yazı döneminin özelliklerini taşımaktadır.</p>					

Katalog No: 11**Ön Yüzü**

İnceleme Tarihi	09.03.2021
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi
Malzemesi	Taş
Çağı	16.yy
Durumu	Hasar tespit edilmemiştir.
Mezar Taşının Kimliği	Hoca mehmed bin Hoca İlyas

Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı		Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		1,3 cm	
Ölçüleri	Boy	1,60 cm	En 1	66 cm	En 2	-
Kitabesi	<p>1. Kâle'n nebiyyi aleyhisselam / قال النبي عليه السلام</p> <p>2. El- mü-minune lâ yemûtûne vel / المؤمنون لا يموتون بل</p> <p>3. Yüncalûne min dari'l fenai-lla dari elbaka / ينقلون من دار / الفناء إلى دار البقاء</p>					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	<p>Peygamber Efendimiz dedi ki</p> <p>Müminler ölmezler Ancak ölümlü dünyadan, ölümsüz dünyaya taşınırlar.</p>					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı mustatil olarak tasarlanmış olup üç bölümden oluşmaktadır. Hareke kullanılmamıştır. Noktalama kullanılmıştır. 'Elif' harfleri düzüksü, kale hareketleri nakşedilmemiştir. Çanaklı harflerin çanak kısımları ufak ve sülüs yazıdaki 3/1 oran görülmemektedir. Döneminin özelliğini taşımaktadır.</p>					

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	16.yy					
Durumu	Hasar tespit edilmemiştir.					
Mezar Taşının Kimliği	Hoca mehmed bin Hoca İlyas					
Mezar taşının başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,2 cm		
Ölçüleri	Boy	160 cm	En 1	66 cm	En 2	-

Kitabesi	<p>1. Dâri'l bekâi el-merhum el- mağfur / دار البقاء المرحوم المغفور</p> <p>2. Es-sa'id eş-şehid Hoca Mehmed bin Hoca İlyas / السعيد الشهيد هوجا محمد بن إلياس</p> <p>3. El-muhtac illâ rahmeti'llâhi ta'âlâ / المحتاج إلى رحمة الله تعالى</p>
Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	<p>Daril Bekaya intikal etmiş</p> <p>Şehid Hoca İlyas Oğlu Hoca Mehmed</p> <p>Allah'ın rahmetine muhtaç</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı şekil içerisine göre yazılmıştır. Harf yapıları düzünsü ve ölçüleri küçük, olması gerekenden daha yuvarlağımsıdır. 'elif' harfleri bir üç satırdada bir yere toplanmıştır ve olması gereken ölçüden daha uzundur.</p>

Katalog No: 12**Ön Yüzü**

İnceleme Tarihi	09.03.2021
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi
Malzemesi	Taş
Çağı	16.yy
Durumu	Mezar taşının köşe ve kenar kısmında ufak çaplı kırıklar mevcuttur.
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.
Mezar taşının Başlığı	Yoktur

Baş Taşı	Var		Ayak Taşı		Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		1,2 cm	
Ölçüleri	Boy	165 cm	En 1	59	En 2	-
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yâ Vâkıfan bi kabri / يا واقفاً بالقبر 2. Müftekiran bi-emri / متفكراً بأمری 3. Bi'l-emri küntü misleke / بالأمس كنت مثلك 4. Gaden tekûni misali / غداً تكون مثلي 					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	Ey benim kabrime düşünerek bakan, dün ben senin gibi idim, Yarın sen benim gibi olursun					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı dört satır istiftten oluşmaktadır. Hareke olaran 'üstün, esre' kullanılmıştır. Çanaklı harfler olması gerekenden daha yuvarlaktır. Üçüncü satırda 'misleke' kelimesindeki 'lam ve kaf harfinin' boyu kısa tutulmuştur. Dal harfi ufak tutulmuştur. Elif harflerinde zülfe kullanılmamıştır.					

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	16.yy		
Durumu	Mezar taşının köşe ve kenar kısmında ufak çaplı kırıklar mevcuttur.		
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.		
Mezar taşının Başlığı	Yoktur		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	1 cm

Ölçüleri	Boy	165 cm	En 1	59 cm	En 2	-
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. El-müteveffâ fi yevmin min sâbi'i aşere fi şehr-i / المتوفى في يوم من السابع عشر في شهر 2. Zilhiceti fi târih-i / ذو الحجة في تاريخ 3. Senete isnâ ışrine / سنة اثنا عشر 4. Ve tis'a mâye hicriye-i nebeviye (922) / وتسع مائة هجرية / نبوية 					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	Ölüm Tarihi yazmaktadır.					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazının üst kısmı şekil içerisine göre tasarlanmış olup, diğer üç satır dikdörtgen larak tasarlanmıştır. Ön yüzündeki yazı ile ilgili aynı özelliklere sahiptir.					

Katalog No: 13

Ön yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021						
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi						
Malzemesi	Taş						
Çağı	16.yy						
Durumu	Kenarlarında ufak kırıklar vardır.						
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.						
Mezar taşının başlığı	Yoktur						
Baş Taşı	Var			Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs			Yazı Kalınlığı	7mm		
Ölçüleri	Boy	91,5 cm	En 1	32 cm	En 2	-	
Kitabesi	Fi şehr-i Ramazâni'l mubârek / في شهر رمضان المبارك						

Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	Mübarek Ramazan ayında
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı şekil içerisine göre istiflenmiştir. Satır nizamı görülmemektedir. 'sad' ve çanaklı harflerin çanak kısımları olması gerekenden daha küçük ölçüdedir.

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	16.yy				
Durumu	Kenarlarında ufak kırıklar vardır.				
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.				
Mezar taşının Başlığı	Yoktur				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,1 cm	
Ölçüleri	Boy	91,5 cm	En 1	32 cm	En 2 -
Kitabesi	Târih-i fi sene 955 (1548)955 / تاريخ في سنة				
Kitabede kullanılan dil	Arapça				
Kitabenin Anlamı	Tarih 1548				

Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Ön yüzü ile aynı özelliklere sahiptir.
--	--

Katalog No: 14**Ön Yüzü**

İnceleme Tarihi	09.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	16.yy		
Durumu	Sol alt kısmında kırıklar mevcuttur.		
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.		
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok

Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		1 cm	
Ölçüleri	Boy	112,5 cm	En 1	34,5 cm	En 2	-
Kitabesi	El muhtâc illâ rahmetillah-i ta'âlâ / المحتاج إلى رحمة الله تعالى					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	Allahın rahmetine muhtaç olan					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı şekile göre tasarlanmıştır. Elif harfleri olması gerekenden daha uzundur. Cim harfinin çanak kısmı küçüktür. Hareke olarak esre ve üstün kullanılmamıştır.					

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021						
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi						
Malzemesi	Taş						
Çağı	16.yy						
Durumu	Sol alt kısmında kırıklar mevcuttur.						
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.						
Mezar taşının başlığı	Yoktur						
Baş Taşı	Var			Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs			Yazı Kalınlığı	7mm		
Ölçüleri	Boy	112,5 cm	En 1	34,5 cm	En 2	-	
Kitabesi	Kad mâte fî şehri Ramazani'l- mübarek tarih seneti 960 (M. 1553) 960 / قد مات في شهر رمضان المبارك تاريخ سنة /						

Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	Mübarek Ramazan Tarih 1553
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı şekle göre tasarlanmıştır. Harfler olması erekenden daha ince ve uzundur. Hareke kullanılmamıştır. Elif harfleri düz ve sağa eğimlidir. 'ha' harfinin çanak kısmı çok küçük ölçüdedir.

Katalog No: 15**Ön Yüzü**

İnceleme Tarihi	09.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	16.yy				
Durumu	Mezar taşının kenarında ufak kırıklar vardır.				
Mezar Taşının Kimliği	Mehmet Çelebi oğlu Ömer Çelebi oğlu Hacı İlyas				
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.				
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,2 cm	
Ölçüleri	Boy	129,5 cm	En 1	63 cm	En 2 -

Kitabesi	<p>1. إنتقال المرحوم المغفور / انتقل المرحوم المغفور</p> <p>2. Es-saîd eş-şehid Ömer Çelebi bin Mehmed Çelebi / السعيد الشهيد عمر شلبي بن محمد شلبي</p> <p>3. Bin eş-şehir Hacı İlyas / بن الشهير حاج إلياس</p>
Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	<p>İntekal eden ve günahı bağışlanan kişi</p> <p>Şehid Mehmet Çelebi oğlu Ömer Çelebi oğlu Hacı İlyas</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazının birinci bölümü şekil içerisine göre tasarlanmıştır. İkinci ve üçüncü kısım satır istif olarak tasarlanmıştır. Hareke olarak ötre, kesre, üstün kullanılmıştır. Elif harflerinde zülfe vardır. Ha harfleri olması gerekenden küçüktür. Vav çanakları yuvarlak, yazıda sülüs ölçüsü olan 3/1 oran görülmemektedir.</p>

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	16.yy		
Durumu	Arka yüzün sol alt kısmında kırıklar mevcuttur.		
Mezar Taşının Kimliği	Mehmet Çelebi oğlu Ömer Çelebi oğlu Hacı İlyas		
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok

Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		1,2 cm	
Ölçüleri	Boy	129,5 cm	En 1	63 cm	En 2	-
Kitabesi	<p>1. El-muhtâc ilâ rahmeti'llâhi ta'âlâ / المحتاج إلى رحمة الله تعالى</p> <p>2. Nevvera'llâhu kebrehû / نور الله قبره</p> <p>3. El-müteveffâ fi evâil-i şehri Rebiu'l-âhiri / المتوفى في أول شهر ربيع الأخير</p> <p>4. Târih—i seneti isnâ ve selâ sine ve tis'a mâye 932/ تاريخ سنة اثنا و ثلاثين و تسع مائة</p>					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	<p>Allah'ın Rahmetine muhtaç</p> <p>Allah Kabrini nurlandırısın</p> <p>Rebiul Ahir ayında 1526</p>					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı dikdörtgen tasarım ile üç bölümden oluşmaktadır. Elif harfleri uzun, harf başları gövdelerine göre ufaktır. Bazı harflere hareke kullanılmıştır.</p>					

Katalog No: 16

İnceleme Tarihi	09.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	15-16.yy				
Durumu	Mezar taşının yazı kısmında aşınmalar vardır.				
Mezar Taşının Kimliği	Hatun bint-i Hoca sa'deddin et-tebrizi				
Mezar taşının Başlığı	Yoktur				
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7 mm	
Ölçüleri	Boy	137,5 cm	En 1	59 cm	En 2 -

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. İntekalet min da ri'l- gururi / انتقلت من دار غرور 2. Ve'l- fenâi ilâ dâri's- süruri ve'l bekâi / والفناء إلى دار السرور والبقاء 3. El- merhume el- mağfure Paşa Melek / المرحومة المغفورة باشا ملك 4. Hatun bint-i Hoca Sa'deddin et-tebrizi / خاتون بنت هوجا سعد الدين التبريزي 5. Tâbet serâhâ / طابت سراها
Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	<p>Geçici dünyadan göçen</p> <p>Yok olan müderris ve daimi</p> <p>Merhum ve bağışlanan Saadettin el tebrizi kızı Paşa Melek</p> <p>Hatun</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazının ilk dördü satır olarak tasarlanmış, son satır üçgen şekiller içerisine göre yazılmıştır. Elif harfleri kalın başlayarak uc kısımlarına doğru incelmış, düz ve kaba bir görüntüye sahiptir. Harflerde olması gereken kalın ve incelik yoktur. Hareke kullanılmıştır.</p>

Katalog No: 17

Ön Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	15- 16.yy					
Durumu	Taşın kenarlarında aşınmalar vardır.					
Mezar Taşının Kimliği	Hatice bint-i Mevlânâ Abdülkadir					
Mezar taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7mm		
Ölçüleri	Boy	111,5 cm	En 1	36,5 cm	En 2	-
Kitabesi	İntekalet el- merhume el- mağfure / انتقلت المرحومة المغفورة					

Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	Merhum ve bağışlanan intikal eden
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Şekil içerisine tasarlanmış bir istiftir. 'elif' harfleri sağ tarafta toplanmış ve lam harfi istif boyunca uzatıldığından yazıyı ikiye ayıran bir görüntü oluşmuştur. Harflerin anatomik yapıları bozuktur.

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	15-16.yy				
Durumu	Taşın kenarlarında aşınmalar vardır.				
Mezar Taşının Kimliği	Hatice bint-i Mevlânâ Abdülkadir				
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur				
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	9 mm	
Ölçüleri	Boy	111,5 cm	En 1	36,5 cm	En 2 -
Kitabesi	Hatice bint-i Mevlânâ Abdülkadir / خديجة بنت مولانا عبد القادر				

Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	Mevlana Abdülkadir kızı Hatice
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı şekil içerisine göre tasarlanmıştır. 'lamelif' olması gereken ölçüden ufak yazılarak boşluğa sığdırılmıştır. Harf yapılarında incelik ve kalınlık olmayıp, kalem hareketleri görülmemektedir. Hareke olarak üstün ve esre kullanılmıştır.

Katalog No: 18**Ön Yüzü**

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	16.yy					
Durumu	Alt kısmında kırıklar vardır.					
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1 cm		
Ölçüleri	Boy	87,5 cm	En 1	35,5 cm	En 2	-

Kitabesi	Tüveffiyet fi şehr-i / توفيت في شهر / Recebü'l mürecceb / رجب المرجب / Târih-i fi seneti 952 (1545) / تاريخ في سنة 952
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Ölüm tarihi ile ilgili bilgi vermektedir.
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Kitabe üç bölümden oluşmaktadır. En üst kısmı şekil içerisine göre tasarlanmış, diğer iki bölüm murebba ³ olarak tasarlanmıştır. 'vav' kuyruk kısmı kısa, 'te' harfi olması gereken ölçüden büyüktür. İkinci bölümde, 'el-mer' hecesindeki 're' harfi satıra paralel olarak yazılmıştır. Tarih kelimesindeki 'he' harfinin çanak kısmı ufak yazılmıştır.

³ Murebba; kare formunda tasarlanan istif çeşididir.

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	16.yy					
Durumu	Kenarlarında kırıklar mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği						
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1 cm		
Ölçüleri	Boy	87,5 cm	En 1	35,5 cm	En 2	-
Kitabesi	<p>Yâ Rabb bu kabir / يا رب به قبر / Issına rahmet eyle / ايسنه رحمة ايله / Enîsin hûr yirin cennet eyle / إنسن حور یرین جنه ايله /</p>					

Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Yâ Rabb bu kabir İssına rahmet eyle Enîsin hûr yirin cennet eyle
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı iki bölümden oluşmaktadır. Harflerin kuyruk kısımları kalındır. Çanaklı harfler satıra paralel olarak yazılmıştır.

Katalog No: 19

Ön Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	15-16.yy					
Durumu	Sağlamdır.					
Mezar Taşının Kimliği	Mehmed Çelebi bin Mustafa Çelebi					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok			
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	1,1 cm			
Ölçüleri	Boy	90 cm	En 1	35,5 cm	En 2	-
Kitabesi	İntekale'l merhum el-mağfur / انتقل المرحوم المغفور / Mehmed Çelebi bin Mustafa Çelebi / محمد شلبي بن مصطفى شلبي					
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca					

Kitabenin Anlamı	İntikaleden, merhum ve bağışlanan Mustafa Çelebi oğlu Mehmed Çelebi
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı dikdörtgen olarak tasarlanmıştır. Birinci satırda elif harfleri bir yere toplanmıştır. 'Mustafa' kelimesinde hareke kullanılmıştır. Harfler kabave tek boyutlu görüntüye sahiptir.

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	15- 16.yy					
Durumu	Sağlamdır.					
Mezar Taşının Kimliği	Mehmed Çelebi bin Mustafa Çelebi					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,1 cm		
Ölçüleri	Boy	90 cm	En 1	35,5 cm	En 2	-
Kitabesi	Nevverallâhu kabrehu / نور الله قبره					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					

Kitabenin Anlamı	Allah mezarını nurlandırısın
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı daire şeklinde tasarlanmıştır. ' ra' harfinin boyu olası gereken ölçüden kısa, 'kaf' harfinin gözü olması gereken ölçüden büyüktür.

Katalog No: 20

Ön Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	15-16.yy					
Durumu	Kenarlarında aşınma vardır.					
Mezar Taşının Kimliği	Süleyman Bey kızı					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,1 cm		
Ölçüleri	Boy	73,5 cm	En 1	33 cm	En 2	-
Kitabesi	İntekalet el- merhume / انتقلت المرحومة / El- mağfûre eş-şehide / المغفورة الشهيدة					

Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Merhum ve Bağışlanan, şehit bayan kişi
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı murabba olarak istiflenmiştir. Elif harfleri satır başında toplanmıştır. Harflerde tek kalınlık hakimdir. Harfler olması gerekenden daha yuvarlaktır.

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	15-16.yy				
Durumu	Kenarlarında aşınma vardır.				
Mezar Taşının Kimliği	Süleyman Bey kızı				
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	1 cm		
Ölçüleri	Boy	73,5 cm	En 1	33 cm	En 2 -
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Şemsü'devran / شمس الدوران 2. Bint-i Süleyman Bey / بنت سليمان 3. El- muhtac illâ rahmetillâhi / المحتاج إلى رحمة الله 				

Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Süleyman Bey kızı Allahın rahmetine muhtaç
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı üç bölümden oluşmaktadır. 'Şemsü' kelimesindeki 'sin' harfi dış kullanılmadan düz bir şekilde yazılmış olup çanak kısmı alana sığdırılmaya çalışıldığı için çok ufak boyuttadır. Harfler tek kalınlıkta yazılmıştır. Bint-i kelimesindeki 'te' harfi küçük ölçüdedir.

Katalog No: 21

Ön Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	16.yy					
Durumu	Üst kısmında kırıklar mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği	Fâtıma bint-i el Hâc Mustafa					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	9 mm		
Ölçüleri	Boy	64.4 cm	En 1	26 cm	En 2	-
Kitabesi	Fâtıma bint-i el Hâc Mustafa / فاطمة بنت الحاج مصطفى					

Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Hacı Mustafa'nın kızı Fatma
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı şekil içerisine göre tasarlanmıştır. Bazı harflerde üstün ve kesre kullanılmıştır. Harflerin göz kısımları küçük, çanaklı harfler yuvarlaktır.

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021						
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi						
Malzemesi	Taş						
Çağı	16.yy						
Durumu	Üst kısmında kırıklar mevcuttur.						
Mezar Taşının Kimliği	Fâtıma bint-i el Hâc Mustafa						
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur						
Baş Taşı	Var			Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs			Yazı Kalınlığı	9 mm		
Ölçüleri	Boy	64.4 cm	En 1	26 cm	En 2	-	
Kitabesi	el- merhûme İntekalet / المرحومة انتقلت						
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca						

Kitabenin Anlamı	İntikal eden merhume
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı şekil içerisine göre tasarlanmıştır. 'Re' harfinin boyu kısadır. 'Vav' harfinin çanak kısmı sert ve keskin bitmiştir. 'elif' harfleri kısa tutulmuştur.

Katalog No: 22

Ön Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	15-16.yy					
Durumu	Alt kısmında kırıklar vardır.					
Mezar Taşının Kimliği	Mehmed Bey bin Davud Bey					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,1 cm		
Ölçüleri	Boy	81 cm	En 1	30 cm	En 2	-
Kitabesi	El- merhum Mehmed Bey / المرحوم محمد بك Bin Davud Bey / بن داود بك					

Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Merhum Davut Bay'ın oğlu Mehmet Bey
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı iki satır istiftten oluşmaktadır. Elif harfleri dik, çanaklı harfler ise yuvarlağımsıdır. Harfin estetik olarak ince yazılması gereken yerleri kalın yazılmıştır.

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	09.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	15-16.yy				
Durumu	Alt kısmında kırıklar vardır.				
Mezar Taşının Kimliği	Mehmed Bey bin Davud Bey				
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur				
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1,1 cm	
Ölçüleri	Boy	81 cm	En 1	30 cm	En 2 -
Kitabesi	Nevverallâhu kabrehû / نور الله قبره				
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca				

Kitabenin Anlamı	Mezarı nurlansın
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı dairesel olarak tasarlanmıştır. Yazıda harfler kalın, estetik formda değildir. Harfler tek kalınlıktadır.

Katalog No: 23

İnceleme Tarihi	09.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	19.yy					
Durumu	Sağ alt kısmında, alttan ikinci satırında kırık tespit edilmiştir					
Mezar Taşının Kimliği	Yenişehir Müsellimi Muhammed Ağa'nın oğlu İsmail Efendi'nin zevcesi Hatice Hanım					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok			
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	6mm			
Ölçüleri	Boy	73.8 cm	En 1	34.4 cm	En 2	-

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nazar kıl ayn-ı ibretle fenâya / نظر كل عين عبرتله فنايه 2. Geçüb gitme elin kaldır duâya / جكوب جتمه الن قادر دعايه / 3. Civan iken şehid olan / جوان يكن شهيد اولان / 4. Vebadan cihanı terk eden / ويدان جهان ترك ايدان / 5. Yenişehir Müsellimi Muhammed Ağa'nın / يکني شهير / مسلمی محمد آغانن 6. Oğlu İsmail Efendi'nin / اوغلو اسماعيل افندي نن / 7. Zevcesi merhûme Hatice Hanım / زوجة مرحومة خديجة خانم /
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Nazar kıl ibretle yok olmaya</p> <p>Geçip gitmeden elini kaldır duaya</p> <p>Genç iken şehit olan</p> <p>Veba hastalığından cihanı terk eden</p> <p>Yenişehir Müsellimi Muhammed Ağa'nın</p> <p>Oğlu İsmail Efendi'nin</p> <p>Hanımı Hatice Hanım</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır olarak istiflenmiştir. Bazı harflerde hareke kullanılmıştır. Harf yapılarında tek kalınlık vardır. Bazı harflerde hareke kullanılmıştır. Altıncı satırın baş kısmı kırılmıştır. İkinci satırın başındaki 'vav' harfi sığdırılmaya çalışıldığı için şekli bozuktur.</p>

Katalog No: 24

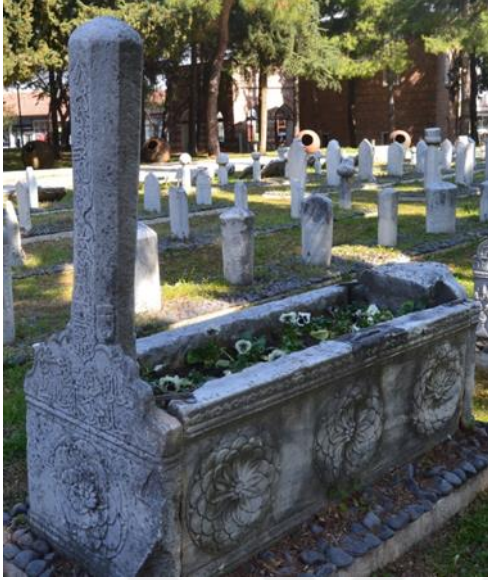

İnceleme Tarihi	09.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	18.yy		
Durumu	Herhangi hasara raslanmamıştır.		
Mezar Taşının Kimliği	Haremeyn-i Şerifin Câbisi (Eskiden Evkaf gelirlerini ve zekâtları toplayan tahsildar.) Hacı Ahmed Ağa		
Mezar Taşının Başlığı	Katibi Başlık		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Var

Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		7 mm	
Ölçüleri	Boy	159,4 cm	En 1	39,2 cm	En 2	-
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüvel hayyu'l baki / هو الحي الباقي 2. Merhum ve mağfur / مرحوم و مغفور 3. Leh illâ rahmeti rabbihi'l gafûr / له إلى رحمة ربنا الغفور 4. Haremeyn-i şerifeyn câbisi Hacı / حرمين الشريفين جابسي حاجي 5. Ahmed Ağa ruhi için / أحمد اغا روحي اجون 6. Fatiha 15 Ramazan sene 1209 / فاتحة 15 رمضان سنة 1209 					
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca					
Kitabenin Anlamı	<p>Yaratan ve sonsuz olan Allah'tır</p> <p>merhum ve Bağışlanan kişi</p> <p>Rahmet sahibi günahları bağışlayan Allah'ım</p> <p>Haremeyn-i şerifeyn' cabisi⁴ Hacı</p> <p>Ahmet Ağa'nın ruhu için</p> <p>Fatiha 15 Ramazan sene 1209</p>					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazıda satır istif kullanılmıştır. Yazıdaki satırları incelediğimizde doluluk boşluk oranı dördüncü satır yoğun olarak göze çarpmaktadır. Tezyini olarak boşlukları doldurmak için 'tirfil've 'ayn' kullanılmıştır.</p>					

⁴ Cabi; Osmanlı Erken Dönemi'nde vakıf gelirlerini toplayan kişi

Katalog No: 25

İnceleme Tarihi	11.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	18.yy					
Durumu	Mezarın Köşe kısımlarında kırıklar vardır.					
Mezar Taşının Kimliği	Meâlî- Zâde Seyyid Mustafa					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Var		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7 mm		
Ölçüleri	Boy	142,5 cm	En 1	55.7	En 2	150.7 cm

Kitabesi	<p>1. Meâlî- Zâde Seyyid Mustafa'ya / معالي زاد سيد مصطفى به</p> <p>2. Cinâmı câygâh et yâ ilâhi / جناني جايكه ايت يا الهي</p> <p>3. Didim bir beytle târih-i fevtin / ديدم بر بيتله تاريخ وفاة</p> <p>4. Ki ola ma'lûm ânınla sâl-i vefatı / كا وله معلوم انله صاله وفاة</p>
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Oğlum Seyyid Mustafa'ya</p> <p>Ya ilahi Cinani'yi⁵ Cennet mekan et</p> <p>Dedim bir beyitte tarihten geçip gitti</p> <p>Malum ola anınla vefat hali</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Mezar taşında iki bölümde yazı vardır. Yazılar düz satır olarak istiflenmiştir. Fotoğraf 64'deki yazının 'zade' kelimesindeki 'ze' harfi olması gerekenden ufaktır. Bazı harflerde hareke kullanılmıştır.</p>

⁵ Cinani; Bursa'da doğan, asıl adı Mehmet oğlu Mustafa olan divan şairinin mahlasıdır.

Katalog No: 26

İnceleme Tarihi	11.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	18.yy				
Durumu	Üst kısmı kırıktır.				
Mezar Taşının Kimliği	Okçu oğlu seyyid Muhammed				
Mezar Taşının Başlığı	Kırık olduğundan bilinmemektedir.				
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Var	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	8mm	
Ölçüleri	Boy	172,3 cm	En 1	56,4 cm	En 2 175,3 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l- Hallâku'l bâki / هو الخلاق الباقي 2. Merhum ve mağfur / مرحوم و مغفور 3. Okçu oğlu / اوقجه اوغلو 4. Seyyid el- hac / سيد الحاج 5. Muhaammed ruhi için / محمد روعي اجون 6. El- fatiha sene 1190 / الفاتحة سنة 1190
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Ölümsüz ebedi olan yalnız O'dur</p> <p>Merhum ve bağışlanan kişi</p> <p>Okçu oğlu Seyyid Hac Muhammed</p> <p>Ruhu için fatiha sene 1190</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır istif olarak tasarlanmıştır. Bazı harflerde hareke kullanılmıştır. Üçüncü satırda 'vav ve ayın' harflerinde for bozukluğu görülmektedir. Eliflerde zülfe kullanılmamıştır. Dönemine göre incelersek yazıda bozukluklar görülmektedir.</p>

Katalog No: 27

İnceleme Tarihi	11.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	19.yy		
Durumu	Herhangi hasar tespit edilmemiştir.		
Mezar Taşının Kimliği	Seyyid Osman Ağa		
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Var
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	9 mm

Ölçüleri	Boy	1,72 cm	En 1	40,3 cm	En 2	-
Kitabesi		<p>1. Hüve'l hayyu'l bâkî / هو الحي الباقي</p> <p>2. El çeküb itdim bekâya rihleti / ايل تشيقب ائدم بقايا رحلتي</p> <p>3. Terk idüb gerüye mâl-i mülki devleti / ترك ادوب جروييه مالي / ملكي دولت</p> <p>4. Gelüb kabrim ziyaret eyleyen ihvânımız / جلوب قبرم زيارت / ايلين اخوانمز</p> <p>5. Okusunlar rûhım için kulhüvallah âyeti / اوقسونلار روحم اتشن قل هو الله آية</p> <p>6. Burûsa'da eşrâf-ı hânedândan / بوصة ده اشرف خاندندن</p> <p>7. Dergâh-ı muallâ kapucı başlarından / درجاه مواله قابجه باشلارنده</p> <p>8. Cennet- mekân firdevs- âşiyân / جنة مكان قردوس عايشان</p> <p>9. Merhûm ve mağfûrun leh / مرحوم و مغفور له</p> <p>10. Es-seyyid osman Ağa'nın / السعيد عثمان اغا نين</p> <p>11. Rûh'î için Rızâen lillâhi / روحي اجون رضائن لله</p> <p>12. Ta'âlâ el- fâtiha sene 1245 11 Rebiul evvel (M. 10 Eylül 1829) / تعالى الفاتحة سنة 1245 11 ربيع أول / (10 Eylül 1829)</p>				
Kitabede kullanılan dil		Osmanlıca				
Kitabenin Anlamı		<p>Ölümsüz ebedi olan yalnız O'dur</p> <p>El çekip gittim bekaya göçtüm</p> <p>Terk edip geriye malı, mülkü, devleti</p> <p>Kabrimi ziyaret eden doslarımız</p> <p>Okusunlar ruhuma kulhüvallah</p> <p>Bursa'nın ileri gelen hanedandan</p> <p>Yüce dergah kapıcı başlarından</p> <p>Mekanı cennet, bağışlanan kişi</p> <p>Seyyid Osman Ağa'nın</p>				

	Ruhuna fatiha Sene 10 Eylül 1829
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazıda satır istif kullanılmıştır. Bazı harflerde hareke kullanılmıştır. Boşlukları doldurmak içinde 'tirfil' kullanılmıştır. Birinci satırın başında 'te ve mim' harfi olması gereken ölçüden uzundur. Üçüncü satırın başındaki 'kef' harfi küçük yazılmıştır. Genel olarak baktığımızda ilk beş satırda harf yoğunluğu daha fazla olduğunu görmekteyiz.

Katalog No: 28

İnceleme Tarihi	11.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Mermer				
Çağı	19.yy				
Durumu	Sağlamdır.				
Mezar Taşının Kimliği	Süleyman Çelebi				
Mezarr Taşının Başlığı	Yoktur.				
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Var	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	6mm	
Ölçüleri	Boy	118 cm	En 1	37,4 cm	En 2 27 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Menzûme-i menkıbe-i velâdet-i / منظومة المنقبة ولاية 2. nebeviyye aleyhi's selâm / النبوية عليه السلام 3. ve tahiyyeti müellifi Süleyman / و التحية المؤلفة سليمان 4. Efendi merhûmun/ افندي مرحوم 5. merkad-i müteberrekidir / مرقد متبركة 6. Aleyhi rahmetü/ عليه الرحمة 7. ve'l gufrân / والغفران
Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	<p>Peygamber Efendimizin yaşamını anlatan şiiri</p> <p>Mevlit'i yazarı kişi Süleyman Efendi'nin</p> <p>Mübarek mezar taşı</p> <p>Rahmeti üzerine ve bağışlayan</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır olarak tasarlanmış olup satır boyları aşağıya doğru kısalmaktadır. Yazıda noktalama ve hareke kullanılmıştır. Harfler netve tane tane yazılmıştır. Harfler birbirine olması gerekenden daha yakındır. Yazı döneminin özelliğini taşımaktadır. Bu mezar taşı sonradan 19.yy'da yaptırılmıştır.</p>

Katalog No: 29

İnceleme Tarihi	12.03.2021
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi
Malzemesi	Taş
Çağı	Bilinmemektedir.
Durumu	Kenar kısımlarında ufak kırıklar vardır.

Mezar Taşının Kimliği	Mehmed bin Mustafa Çelebi					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı		Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		8 mm	
Ölçüleri	Boy	1 m	En 1	32,6 cm	En 2	27,7 cm
Kitabesi	<p>1. İntekale'l- merhûm ve'l mağfur Mehmed bin Mustafa Çelebi ve ceale mesvâhu/ انتقل المرحوم و المغفور محمد بن مصطفى شلبي وجعل مثوا</p> <p>2. fi evâil-i Cemâziyel-âhiri fi tarih-i seneti seb'îne ve tis'a mâyeti (M. Ocak 1563) / في أول جمادى الآخر في تاريخ / سنة سبعين و تسع مائة</p>					
Kitabede kullanılan dil	Arapça					
Kitabenin Anlamı	Mustafa Çelebi oğlu Mehmed Ocak 1563					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı iki bölümden oluşmaktadır. Yazıda satır istif kullanılmıştır. Hareke ve noktalama kullanılmıştır. 'Vav, Ra' harflerin kuyruk kısımları uzun bırakılmıştır.					

Katalog No: 30

İnceleme Tarihi	12.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Mermer					
Çağı	16.yy					
Durumu	Herhangi kırık ve yazıda aşınma yoktur.					
Mezar Taşının Kimliği	Muhammed bin Ali					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1 cm		
Ölçüleri	Boy	70,5	En 1	85cm	En 2	84 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. İntekale'l- merhûm el mağfur / انتقل المرحوم المغفور 2. Muhammed bin Ali fî evâil-i / محمد بن علي في أول 3. Ramazâni'l mübarek / رمضان المبارك 4. Sene 973 (M. Mart 1566) / سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Merhum ve bağışlanan Muhammed bin Ali Mart 1566
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazıda satır istif kullanılmıştır. Yazıda 'Vav' hafi satıra sığmadığından kuyruk kısımları yarım bırakılmıştır. 'Nun' harfinin çanak kısımları küçüktür. Eliflerde zülfe kullanılmıştır. Harf yapıları düz ve kaba bir görüntüye sahiptir.

Katalog No: 31

İnceleme Tarihi	12.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Mermer					
Çağı	16.yy					
Durumu	Mezar taşında herhangi bir hasar tespit edilmemiştir.					
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1cm		
Ölçüleri	Boy	73 cm	En 1	65 cm	En 2	57 cm
Kitabesi	Fî târîh-i sene 969 (M. 1561/62)969 في تاريخ سنة					

Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	Sene 1561
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı satır olarak yazılmıştır. ' Ra' harfi eğimli yazılmıştır.

Katalog No: 32**Ön Yüzü**

İnceleme Tarihi	12.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Mermer					
Çağı	16.yy					
Durumu	Mezar taşında herhangi bir hasar tespit edilmemiştir.					
Mezar Taşının Kimliği	Hoca Efendi bin Mercan					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	8 mm		
Ölçüleri	Boy	44,5 cm	En 1	71,5 cm	En 2	-
Kitabesi	Hoca Efendi bin Mercan fi / هوجا أفندي بن مرجان في					

Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	Mercan oğlu Hoca Efendi
Hat Sanat'ı Aısından Değerlendirilmesi	Yazı Şekil içerisine göre tasarlanmıştır. Harf formlarında kalem hareketleri olmayıp, kaba bir görünüme sahiptir. Bu dönemde hat sanatı gelişim aŐamasında olduğundan, döneminin özelliklerini yansıtılmaktadır.

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	12.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Mermer				
Çağı	16.yy				
Durumu	Mezar taşında herhangi bir hasar tespit edilmemiştir.				
Mezar Taşının Kimliği	Hoca Efendi bin Mercan				
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	8 mm	
Ölçüleri	Boy	44,5 cm	En 1	71,5 cm	En 2 -
Kitabesi	شهر محرم الحرام في سنة / 987 harâm fi sene 987 / Şehr-i Muharemü'l				

Kitabede kullanılan dil	Arapça
Kitabenin Anlamı	Muharrem sene 987
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Ön yüzü ile aynı özelliklere sahiptir.

Katalog No: 33

İnceleme Tarihi	12.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	16.yy				
Durumu	Üst kısmında kırıklar mevcuttur.				
Mezar Taşının Kimliği	Hacı Ali				
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	8mm		
Ölçüleri	Boy	86,3	En 1	20,2	En 2 -
Kitabesi	Merhum Hacı Ali ruhi için el- fatiha sene 1109 / مرحوم حاج علي / روحي اجون الفاتحة سنة				

Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Merhum Hacı Ali ruhu için fatiha sene 1109
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazıda harf ölçüleri birbiri ile uyumsuzdur. Örneğin; birinci satırdaki 'Vav' harfi ile satırın sonundaki 'Ha' harfi aynı kalem kalınlığında değildir.

Katalog No: 34

İnceleme Tarihi	12.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	18.yy					
Durumu	Üst kısmında ve yanlarında kırıklar mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği	Lala Cafer Ağa					
Mezar taşının Başlığı	Kırıktır.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	6 mm		
Ölçüleri	Boy	81,3 cm	En 1	23,8 cm	En 2	-

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Hallâku'l bâki / هو الخالق الباقي 2. Merhûm ve mağfûrun / مرحوم و مغفور 3. Leh Lala Cafer Ağâ / له لا لا جعفر آغا 4. Rûhi için el-fâtîha / روي اجون الفاتحة 5. Fi 6 Ramazan sene 1202
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Yaratan ve ebedi olan O'dur</p> <p>Ölen ve bağışlanan</p> <p>Lala Cafer Ağâ</p> <p>Ruhu için fatiha</p> <p>Ramazan 1202</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Satır istif kullanılmış olup satırlarda yukarı doğru meğil görülmektedir. Bazı harfler harekelidir. İkinci satırın sonundaki 're' ufactır. Üçüncü satırdaki 'ağa' kelimesinin 'a' harfi sala fazla eğilmiştir. Dördüncü satırın 'nun' harfinin uç kısmı kısadır.</p>

Katalog No: 35

İnceleme Tarihi	13.03.2012					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	18-19.yy					
Durumu	Herhangi hasar tespit edilmemiştir.					
Mezar Taşının Kimliği	Mustafa Efendi					
Mezar taşının Başlığı	Sarık					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7 mm		
Ölçüleri	Boy	75 cm	En 1	24,5 cm	En 2	13,8 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâki / هو الباقي 2. Kutbü'l ârifin / قطب العارفين 3. El-Hâc Mustafa Efendi / الحاج مصطفى افندي 4. El arif yürüyen dede / العارف يورين دده 5. Rûhîçün fâtiha / روحيجون فاتحة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Baki O'dur.</p> <p>Ariflerin Kutbu</p> <p>Hacı Mustafa Efendi</p> <p>Arif Yürüyen Dede</p> <p>Ruhu için fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı satır olarak yazılmıştı. Kitabenin başındaki 'Hüve'l Bâki' talik yazı çeşidi ile yazılmıştır. Bazı harflerde hareke kullanılmıştır. Harf formları güzeldir.

Katalog No: 36

İnceleme Tarihi	13.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	18.yy					
Durumu	Üst kısmında kırıklar vardır.					
Mezar Taşının Kimliği	Hatice Hanım					
Mezar taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok			
Yazının Türü	Sülüs	Yazı Kalınlığı	4 mm			
Ölçüleri	Boy	73,3 cm	En 1	19,5 cm	En 2	12,1 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fâtiha / فاتحة 2. Okuyalar Fâtiha / اقويانلار فاتحة 3. Rahmeten li'l âlemîn / رحمتان للعالمين 4. Durağı cennet / طوراغي جنت 5. Ola fi makâm-ı emîn / اولافى مقامى أمين 6. Merhûme Hatice Hanım / مرحومة خديجة خانم 7. Rûhuna sene 1153 / روحنه سنة 1153
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Fatiha okuyanlar</p> <p>Alemlerin rabbi</p> <p>Durağı cennet, makamı emin</p> <p>Merhum Hatice Hanım</p> <p>Ruhuna sene 1153</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır olarak yazılmıştır. Birinci satırdaki fatiha' kelimesindeki 'Ha' büyük yazılmıştır. Yazıda kırıklar mevcuttur. Çok az hareke kullanılmıştır. Altıncı satırdaki 'vav ve mim' gözleri ortaktır. Bu satırın sonundaki 'hanım' kelimesi küçüktür.</p>

Katalog No: 37

İnceleme Tarihi	13.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	19.yy					
Durumu	Sol üst kısmında kırıklar vardır.					
Mezar Taşının Kimliği	Hacı Murad					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7 mm		
Ölçüleri	Boy	75,5 cm	En 1	25,2 cm	En 2	-
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Merhûm ve mağfûrun/ مرحوم ومغفورن 2. Leh Hacı Murad / له حاجي مراد 3. Rûhîçün / روحجون 4. El- fâtiha 1207 / الفاتحة 					

Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Merhum ve bağışlanan kişi Hacı Murad ruhu için fatiha 1207
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı satır olarak tasarlanmıştır. Hareke az kullanılmıştır. Üçüncü satırda 'tirfil' kullanılmıştır. İkinci satırdaki 'hacı' kelimesindeki 'ha' harfi ufaktır. Birinci satırın sonunda kırıklar mevcuttur.

Katalog No: 38

İnceleme Tarihi	13.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	18.yy					
Durumu	Köşelerinde kırıklar mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği	Hurmacı Hacı Ömer					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	6 mm		
Ölçüleri	Boy	66,5 cm	En 1	13,7	En 2	12,5 cm
Kitabesi	1. Merhûm Hurmacı / المرحوم حرمجي 2. El- Hacı ömer / الحاج عمر 3. Rûhîçün / روحجون					

	<p>4. El- fâtîha / الفاتحة</p> <p>5. Sene 1144 / سنة</p>
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Hurmacı Hacı Ömer</p> <p>Ruhu için fatiha sene1144</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazıda satır nizamı yoktur. Az hareke kullanılmıştır.

Katalog No: 39

İnceleme Tarihi	13.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	19.yy					
Durumu	Kenarlarında kırıklar mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği	Dereli Kolancı molla Dâî					
Mezar Taşının Başlığı						
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	8 mm		
Ölçüleri	Boy	64 cm	En 1	23,5 cm	En 2	-
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâki / هو الباقي 2. Merhûm ve mağfûrun / مرحوم ومغفورن 3. Leh dereli Kolancı / له ده لي قولنجي 4. Molla Dâî rûhîçün / موله ده روحينجون 					

	5. Rızâen lillâhi fâtiha/ رضان لله فاتحة 6. Sene 1248
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Baki olan O'dur Bağışlanan, merhum Dereli Kolancı ⁶ Mola Dâî ⁷ ruhu için fatiha sene 1248
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı satır istif olarak yazılmıştır. 'Re' harflerinin kuruk kısımları kısa tutulmuştur.

⁶ Kolancı; kayığı karadan halatla çeken kişi

⁷ Dâî; İslami usullere göre yaşayan kişi

Katalog No: 40

İnceleme Tarihi	13.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	18.yy				
Durumu	Üst kısmı kırıktır.				
Mezar Taşının Kimliği	Mehmet Ağa				
Mezar Taşının Başlığı	Kırılmıştır				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı		Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		8 mm
Ölçüleri	Boy	58,5 cm	En 1	23,2 cm	En 2 -
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Merhûm ve mağfûrun leh /مرحوم ومغفور له 2. Kömürçü zâde /کومورجی زاده 3. El hâc Mehmed Ağa /الحاج محمد آغا 4. Rûhîçün /روحینجون 5. Fâtîha sene 1191 /فاتحة سنة 1191 				

Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Bağışlanan, merhum Kömürcü hacı mehmet Ağa Ruhu için Fatiha sene 1191
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı satır olarak istiflenmiştir. Satırlar arası leke, doku dengesi bulunmamaktadır. ��nc� satırdaki 'ağa' kelimesi sıkıştırılmıştır. Hareke az kullanılmıştır.

Katalog No: 41

İnceleme Tarihi	13.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	18.yy					
Durumu	Üst kısmında kırıklar mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği	Rûzigâr Sâliha					
Mezar Taşının Başlığı	Kırılmıştır.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	5 mm		
Ölçüleri	Boy	56,8 cm	En 1	15,7 cm	En 2	10,5 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bir nâzenîn-i miskinden / بر نزاننه مسکندن 2. Bu mezar hâkile yeksân / به مزار حاکنه یکسان 3. Buldu nâzik teni / بلده نازک تینه 4. Rûzigâr Sâliha / روزقار صالحه 5. Kadın rûhuna / قدین روحنه 6. Fâtîha sene 1153 / فاتحه سنه 1153
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Bir nazlı miskinden</p> <p>Bu mezar hak ile birlikte</p> <p>Buldu nazik teni</p> <p>Gelip geçici Saliha</p> <p>Kadın ruhuna fatiha 1153</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı satır olarak istiflenmiştir. Yazıda aşağıya doğru fazla meyil vardır. Yazıda 'kef' harfleri ufak yazılmıştır.

Katalog No: 42

İnceleme Tarihi	14.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	Okunmamaktadır.					
Durumu	Ufak çaplı kırıklar mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği	Hüseyin paşa					
Mezar Taşının Başlığı						
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7 mm		
Ölçüleri	Boy	72 cm	En 1	17 cm	En 2	6 cm

Kitabesi	Merhume ve mağfurun / مرحوم ومغفورن Hüseyin paşa / حسين باشا Ruhuiçün el-fatiha / روحينجون الفاتحة Sene ... / سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Merhum ve bağışlanan Hüseyin Paşa ruhu için fatiha
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Mezar taşı kitabesi üç satırdan oluşmaktadır. Vav ve mim harfleri tek bir gözden yazılmıştır. 'Ha' harfleri basık ve olması gereken estetik güzelliğe sahip değildir. Sene okunamamaktadır.

Katalog No: 43

İnceleme Tarihi	14.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	18.yy					
Durumu	Üst başlık kısmında kırıklar vardır.					
Mezar Taşının Kimliği	Muhammed Nûrânî					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	6 mm		
Ölçüleri	Boy	54,5 cm	En 1	30,6 cm	En 2	-

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Hallâku'l Bâkî / هو الخالق الباقي 2. Cennet mekân firdevs âşiyân / جنت مکان فردوس اشیان 3. Merhûm ve mağfûrun leh / مرحوم ومغفور له 4. Sultân Hüdâvendigâr Gâzî / سلطان حودونده قار غازي 5. Hatîbi el- Hâc Muhammed Nûrânî / خطیبي الحاج محمد نوراني 6. Efendi rızâen lillâhi ta'âla'l / افندي رضاء لله تعالى 7. fâtiha sene 1206 (M. 1791) / فاتحة سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitbenin Anlamı	<p>Yaratan ve sonsuz olan Allah'dır Cennet mekân firdevs âşiyân Bağışlanan Sultân Hüdâvendigâr Gâzî Hatîbi el- Hâc Muhammed Nûrânî Efendi fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır isttif olarak tasarlanmıştır. Mezar taşımızın başlık kısmı kırılmıştır. Hareke olarak boşlukları doldurmak amacıyla tirfil kullanılmıştır. Yazı döneminin özelliğini yansıtmaktadır.</p>

Katalog No: 44

İnceleme Tarihi	14.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	19.yy				
Durumu	Sol kısmında küçük kırıklar mevcuttur.				
Mezar Taşının Kimliği	Seyyid Mehmed Rasim Efendi				
Mezar Taşının Başlığı	Kırılmıştır.				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	5 mm	
Ölçüleri	Boy	74 cm	En 1	22,6 cm	En 2 -

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâkî / هو الباقي 2. Hekimzâde Ali Paşa / حكيم زاده علي باشا 3. Hafîdi ve Yenişehir hâkimi İspirî / حفيدى وينى شهير حاكمى اسبيرى 4. Zâde Muhammed Arif Efendi'nin / زاده محمد عارف افندى 5. Mahdûmu cennet- mekân Seyyid Mehmed / مخدومه جنت / مكان سيد محمد 6. Râsim Efendi'nin rûhi için / راسم افندى نى روحى جون 7. El-fâtîha 27 Şaban sene 1238 (M. 9 Mayıs 1823) / الفاتحة / 27 شباط سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Ebedi olan Allah'dır</p> <p>Hekim Ali Paşa'nın kızı ve Yenişehir aşçı yamağı Muhammed Arif Efendi'nin oğlu mekanı cennet Seyyid Mehmet Rasim Efendi'nin ruhu için Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Mezar taşının kitabe kısmı talik yazıda kullanılan eğik satır tercih edilmiştir. Yazıyı incelediğimizde çalاکalem nakşedilmiştir. Harf formları deforme edilmiştir.

Katalog No: 45

İnceleme Tarihi	14.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	18.yy		
Durumu	Herhangi hasara rastlanmamıştır.		
Mezar Taşının Kimliği	Hacı Mustafa Efendi		
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	6 mm

Ölçüleri	Boy	58,5	En 1	18.7 cm	En 2	16,3 cm
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâkî / هو الباقي 2. Merhum ve mağfur / مرحوم ومغفور 3. Yorgancı zâde es- seyyid / يورقنجي زاده السيد 4. Hacı Mustafa Efendi / حاجي مصطفى افندي 5. Ruhîçün / روحجون 6. el- fâtiha / الفاتحة 					
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca					
Kitabanın Anlamı	<p>Baki O'dur</p> <p>Bağışlanan</p> <p>Yorgancı, Seyyid Hacı Mustafa Efendi ruhu için fatiha</p>					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Mezar taşı sade bir görünümüne sahiptir. Yazı satır olarak istiflenmiştir. Ayın, ha başları küçük yazılmıştır. Hareke olarak üstün kullanılmıştır.</p>					

Katalog No: 46

İnceleme Tarihi	14.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	19.yy					
Durumu	Herhangi hasar raslanmamıştır.					
Mezar Taşının Kimliği	Es-seyyid es-Sa'id Muhammed Efendi					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7 mm		
Ölçüleri	Boy	60,2 cm	En 1	20,2 cm	En 2	-

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâkî / هو الباقي 2. Merhum ve mağfur / مرحوم ومغفور 3. Leh Gâzi hudâvendigâr / له غازي خودويندگار 4. Hazretlerinin imâreti/ حضرتلارنك عمارتي 5. Nâzırı Ahmed Ağa'nın mahdûmu/ ناظري أحمد آغا نك مخدومه 6. Es-seyyid es-Sa'id Muhammed Efendi rûhuna السيد السعيد محمد افندي روحنه 7. El-fâtiha sene 1229 (M. 1813) / الفاتحة سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Baki olan O'dur</p> <p>Günahı bağışlanan Gazi Hüdavendigâr Hazretlerinin bayındırı Ahmed Ağa'nın oğlu Seyyid, Muhammed Efendi ruhuna Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazıda satır istif kullanılmıştır. Beşinci ve altıncı satırda kalabalık ve sıkışıklıktan dolayı harf ölçüleri, diğer satırlara göre daha ufak tutulmuştur. Yazı döneminin özelliğini yansıtmamaktadır. Harf formlarında bozukluklar vardır.

Katalog No: 47

İnceleme Tarihi	14.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	19.yy				
Durumu	Ufak çaplı kırıklara vardır.				
Mezar Taşının Kimliği	Ali Efendi				
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	7 mm		
Ölçüleri	Boy	57,5 cm	En 1	18,4 cm	En 2 -

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâkî / هو الباقي 2. Hoca Yunus İmamı / حوجا يونس امامي 3. Osman Efendi mahdumi / عثمان افندي مخدوم 4. Merhûm Ali Efendi / مرحوم علي افندي 5. Rûhuna fâtiha sene 1233 (M. 1817) / روحنه فاتحة سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Baki O'dur.</p> <p>Hoca Yunus İmamı, Osman Efendi Oğlu</p> <p>Ali Efendi ruhuna Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazıda dikdörtgen istif kullanılmıştır. Hareke kullanılmamıştır. Yazı döneminin özelliğini taşımaktadır.

Katalog No: 48

İnceleme Tarihi	14.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	19.yy				
Durumu	Başlık kısmı kırılmıştır.				
Mezar Taşının Kimliği	Şerife Enise Hanım				
Mezar Taşının Başlığı	Kırıktır.				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	5 mm		
Ölçüleri	Boy	57 cm	En 1	19,2 cm	En 2 -

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nev- civânım uçtu cennet bâğına / نو جیوانم اجدی جنت باغنه 2. Derdi kaldı vâlideyn yanına / دیرده قالدہ والدین یاننه 3. Ağa zâde el-Hâc Hüseyin Vehbi / آغا زاده الحاج حسین وهبی 4. Bey kerîmesi masûme merhûme / بك کریمسه معصومه /مرحومه 5. Şerîfe Enîse Hanım / شریفه انیسه خانم 6. Rûhîçün rızân / روحینجون رضاء 7. Lillâhi'l fâtiha / لله الفاتحة 8. 15 Safer sene 1237 (M. 11 Kasım 1821) / 15 صفر سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Civanım uçtu cennet bağına</p> <p>Derdi kaldı annenin yanına</p> <p>Ağa Hacı Hüseyin Vehbi Bey'in hanımı Şerife Enise Hanım ruhuna Fatiha 11 Kasım 1821</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazıda satır istif kullanılmıştır. Az hareke kullanılmıştır. Dönemine göre değerlendirirsek düz, tek boyutlu harf yapıları vardır.

Katalog No: 49

İnceleme Tarihi	14.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	18.yy				
Durumu	Kenar kısımlarında ufak kırıklar vardır.				
Mezar Taşının Kimliği	Âyişe hanım				
Mezar Taşının Başlığı	Katibi başlık				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	5 mm		
Ölçüleri	Boy	64 cm	En 1	18,5 cm	En 2 -

Kitabesi	<p>1. Nev-i civânım uçtu cennet bâğına نو جیوانم اجدی جنت باغنه /</p> <p>2. Farkı kaldı vâlideyn yanına/ فرقله قالدہ والدین یاننه</p> <p>3. Merhum Âyişe Hanım /مرحوم عایشہ خانم</p> <p>4. Rûhîçün fâtiha /روحینجون فاتحہ</p> <p>5. Sene 1188 (M. 1774)</p>
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Civanım uçtu cennet bağına</p> <p>Farkı kaldı annenin yanına</p> <p>Ayşe Hanım ruhu için Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır olarak istiflenmiştir. Üçüncü satırdaki 'merhu-me' kelimesindeki 'vav' kendinden sonraki hiçbir harf ile birleşmemesine rağmen 'me' hecesiyle birleşmiştir. Hareke kullanılmamıştır.</p>

Katalog No: 50

İnceleme Tarihi	14.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	17.yy					
Durumu	Sol üst kısmında kırıklar mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği	Neslihan binti Mustafa					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	8 mm		
Ölçüleri	Boy	36,5 cm	En 1	32,6 cm	En 2	-
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Merhûm Neslihan / مرحوم نسلحان 2. Bint-i Mustafa rûhîçün / بنت مصطفى روحینون 3. Sene 1084 (M. 1673) / سنة 					
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca					
Kitabenin Anlamı	Merhum Mustafa kızı Neslihan ruhu için sene 1084					

Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı satır istif olarak kullanılmıştır. Yazıda herhangi bir estetik kaygı güdülmemiştir.
--	--

Katalog No: 51**Ön Yüzü**

İnceleme Tarihi	14.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	17.yy				
Durumu	Kenarlarında ufak kırıklar vardır.				
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.				
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	1 cm		
Ölçüleri	Boy	49,3 cm	En 1	31,6 cm	En 2 -
Kitabesi	Fî şehri Ramazan / في شهر رمضان				
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca				

Kitabenin Anlamı	Ramazan Ayı
Hat Sanat'ı Aısından Değerlendirilmesi	Yazı Şekil içerisine göre tasarlanmıştır.

Arka Yüzü

İnceleme Tarihi	14.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	17.yy					
Durumu	Kenarlarında ufak kırıklar vardır.					
Mezar Taşının Kimliği	Belirtilmemiştir.					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	1 cm		
Ölçüleri	Boy	49,3 cm	En 1	31,6 cm	En 2	-
Kitabesi	فس تاریخ سنة / Fî tarih-i seneti 1012 (M. 1604)					
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca					
Kitabenin Anlamı	Sene 1012					

Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Şekil içerisine göre tasarlanmıştır. Çanaklı harflerin çanak kısımları büyük yazılmıştır. 'Elif' harfleri yazıyı dört parçaya bölmüştür. Bu işaret haç işaretini andırdığı ve estetik açıdan hoş görüntü olmadığı için hattatlar tasarımlarında pek tercih etmezler.
--	--

Katalog No: 52

İnceleme Tarihi	14.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	18-19.yy					
Durumu	Yazıda deformasyon mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği	Hattat Seyyid İbrahim Hilmi Efendi					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	6 mm		
Ölçüleri	Boy	51 cm	En 1	86 cm	En 2	-

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kad intekale'l merhûm / قد انتقل المرحوم 2. El-mağfûr Ebû Muhammed / المغفور ابو محمد 3. El- muallim-i hâzihi'l mekteb-i / المعلم هذه المكتبة 4. şerîf Hattat Seyyid İbrahim / شريف خطاط سيد ابراهيم 5. Hilmi Efendi rûhîçün fâtiha / حلمي افندي روحينجون فاتحة 6. Sene12.... / سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	İntikal eden merhum Bağışlanan Ebu Muhammed, Mektep öğretmeni, şerefli, hattat, seyyid, İbrahim Hilmi Efendi ruhuna Fatiha
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı satır olarak istiflenmiştir. Döneminin özelliklerini taşımaktadır. Hareke az kullanılmıştır. Yazıda aşınma ve kırıklar mevcuttur. Ölüm yılı okunamamaktadır.

Katalog No: 53

İnceleme Tarihi	14.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	18.yy					
Durumu	Sağlamdır.					
Mezar Taşının Kimliği	Fâtıma Hatun					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7 mm		
Ölçüleri	Boy	66,5 cm	En 1	28,5 cm	En 2	-
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Merhûme Fâtıma /مرحومة فاطمة 2. Hâtûn rûhuna /خاتون روحه 3. Fâtıha /فاتحة 4. 1198 (M. 1783) 					
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca					

Kitabenin Anlamı	Fatma Hatun ruhuna fatiha 1198
Hat Sanat'ı Açıısından Değerlendirilmesi	Yazıda herhangi bir düzen yoktur. Hareke kullanılmamıştır. Harf formları döneminin özelliğini taşımamaktadır.

Katalog No: 54

İnceleme Tarihi	14.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Mermer					
Çağı	18.yy					
Durumu	Mezar taşında kararına muvattır.					
Mezar Taşının Kimliği	Fâtıma					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	6 mm		
Ölçüleri	Boy	92 cm	En 1	39,2 cm	En 2	31 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâkî / هو الباقي 2. Âh ile zâr kılarak tazeliğe doymadım / اه ايله ضار قلاارك / طازليغه دويمادم 3. Çün ecel peymânesi dolmuş murad almadım / جون اجل / بيمعناسه دلمش مراد المدم 4. Hasrete fânî cihânda tûl-i ömür sürmedim / حسرت فاني / جيهان ده طول العمر سورمدم 5. Firkatâ takdir bu imiş tâ ezelden bilmedim / فرقة ته تقدير / به اميش ته ازلدن بلمدم 6. Merhûme ve mağfûre Fâtîma / مرحومة و مغفورة فاطمة 7. Kadın Rûhuna el- fâtîha sene 1196 (M. 1781) / قادن روحنه / الفاتحة سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Baki Olan O'dur.</p> <p>Ahu zar⁸ kılarak tazeliğe doymadım</p> <p>Çünkü ecelle zamanı dolmuş muradıma ermadım</p> <p>Hasrete dünyada uzun ömür sürmedim</p> <p>Takdir ayrılık imiş ezelden bilemedim</p> <p>merhum, bağışlanan Fatma</p> <p>Ruhuna Fatıha sene 1781</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Harfler olması gereken ölçüde değildir. 'Vav ve mim' birleşimini bolca görmekteyiz. Yazı satır sonlarında kalem ölçüsü ufalmıştır.

⁸ Ah-u Zar, Yüksek sesle ahlama

Katalog No: 55

İnceleme Tarihi	14.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Mermer				
Çağı	18.yy				
Durumu	Sağlamdır.				
Mezar Taşının Kimliği	Şerife Saïde Hâtun				
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	7 mm		
Ölçüleri	Boy	60 cm	En 1	30,5 cm	En 2 -
Kitabesi	<p>مرحوم ومغفور له / مرهومة ve mağfûr leh</p> <p>شريفه سعيدة خاتون / Şerife Saïde Hâtun/</p> <p>بنت امام روهنه / Binte imam rûhuna/</p> <p>فاتحة محرم سنة / فاتحة Muharrem sene 1200 (1785) سنة</p>				

Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Merhum ve bağışlanan İmam kızı Şerife Saîde Hâtun Ruhuna Fatiha Muharrem sene 1785
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı satır olarak tasarlanmıştır. 're, vav' harflerinin kuyruk kısımları kısadır. Hareke kullanılmamıştır. 'İmam' kelimesindeki 'elif ve mim' harflerinin yapısı bozuktur. Elif'ler zülfeli, aşağıya doğru incelmıştır. Yazı dönemine göre sanki ehli tarafından yazılmamış gibidir.

Katalog No: 56

İnceleme Tarihi	15.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Mermer		
Çağı	19.yy		
Durumu	İyi durumdadır.		
Mezar Taşının Kimliği	Ragibe şerife Hanım		
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	6 mm
Ölçüleri	Boy 77,6 cm	En 1 36,7 cm	En 2 19,4 mm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâkî / هو الباقي 2. Nev civan uçtu cennet bağına / نو جوان اجته جنت باغنه 3. Derdi kaldı vâlideyni yanına / درده قالده والدين ياننه 4. Hüsâmeddin Şeyhzâde İsmail / حسام الدين شيخ زاده اسماعيل 5. Efendi kerîmesi merhûme mağfûrun lehâ / افندي كريمه سه / مغفورن لها 6. Ragibe şerîfe Hanımın / راغبه شريفه خانمن 7. Rûhîçün fâtiha / روحينجون فاتحه 8. Sene 1252 / سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Baki olan O'dur</p> <p>Civanım uçtu cennet bağına</p> <p>Derdi kaldı annenin yanına</p> <p>Hüsâmeddin Şeyhzâde İsmail Efendi' nin hanımı Ragibe şerîfe Hanımın</p> <p>Ruhuna Fatiha sene 1252</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır olarak istiflenmiştir. Harf yapıları kalem hareketi yoktur. Çanaklı harflerin çanakları küçüktür. Harflerin ölçüleri küçüktür. Döneminin özelliğini yansıtmamaktadır.</p>

Katalog No: 57

İnceleme Tarihi	15.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	18.yy				
Durumu	Sol üst kısmında kırıklar vardır.				
Mezar Taşının Kimliği	Sâfiyye Hâtun				
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.				
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	8 mm	
Ölçüleri	Boy	91,8 cm	En 1	32 cm	En 2 26,5 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Hallâku'l Bâkî / هو الخالق الباقي 2. Merhûme ve mağfûrun lehâ / مرحومة و مغفور لها 3. Sâfiyye Hâtun / صفية خاتون 4. Rûhîçün fâtiha / روحينجون فاتحة 5. Sene 1196
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Ölümsüz ve Yaratıcı olan O'dur.</p> <p>Merhum ve bağışlanan</p> <p>Safiye Hatun</p> <p>Ruhuna Fatiha sene 1196</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yazı satır halindedir. Hareke olarak tezyini işaret olan 'tirfil' kullanılmıştır. Yazıdaki harf formları güzeldir.

Katalog No: 58

İnceleme Tarihi	15.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	18.yy				
Durumu	Sağ üst kısmında kırıklar mevcuttur.				
Mezar Taşının Kimliği	Abdullah Ağa kerimesi Ümmügülsüm Hanım				
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.				
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7 mm	
Ölçüleri	Boy	93,5 cm	En 1	40 cm	En 2 31,5 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Hallâku'l Bâkî / هو الخالق الباقي 2. Ziyâretten murâd bir duâdır / زیارت تن مراد بیر دعاء در 3. Bugün bana ise yarın sanadır / بوگون بانه ایسه یارن سنا در 4. Merhûme ve mağfûrun leh el-Hâc / مرحومة ومغفورن له الحاج 5. Abdullah Ağa kerimesi Ümmügülsüm Hanım rûhuna / عبدالله اغا کریمه سه امقلسم خانم روحنه 6. El- fâtiha sene 1199 / الفاتحة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Baki olan yalnızca Allah'dır.</p> <p>Ziyaretten murat bir duadır.</p> <p>Bugün bana ise yarın sanadır</p> <p>Merhum ve bağışlanan hacı Abdullah Ağa'nın hanımı Ümmügülsüm Hanım ruhuna Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır olarak tasarlanmıştır. Yazıdaki art arda gelen 'Vav ve Mim' birleşimleri tek bir görden yazılır.</p> <p>Hareke az kullanılmıştır. Harf formları gayet başarılıdır.</p>

Katalog No: 59

İnceleme Tarihi	15.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	17.yy					
Durumu	Üst kısmı kırıktır.					
Mezar Taşının Kimliği	Abdullah					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7 mm		
Ölçüleri	Boy	122,5 cm	En 1	34 cm	En 2	-

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rûhîçün fâtiha / روحیجون فاتحة 2. Elvedâ eyleyüb cümle hayât / الوداع ایلویوب جمله حیاتی 3. İdüp rihlet kodu dâr-ı fenâyı / ایوب رحلت قوده داری الفانیة 4. Nâr-ı firâka ihrâk itdi babayı / نار فراقه احراق اتده بابای 5. Firâkında dahî a'ma itdi anâyı / فراقن ده داهیاما اتده انای 6. Yolda kalmışların sensin penâh / بولده قالمشلارن سنسن بناهی 7. İlâhi rahmetinle yarlığıyla Abdullah'ı / الھی رحمتله / یارلیغیله عبدالله 8. Târîh-i fi şehr-i Muhaarremu'l harâm / تاریخ فی شهر محرم / حرام 9. Sene 1062 / سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Ruhu için fatiha</p> <p>Elveda etti tüm hayata</p> <p>Ölüp koydu hiçlik alemini</p> <p>Ayrılık nişanı yaktı babayı</p> <p>Ayrılığın kör etti anayı</p> <p>Yolda kalmışların sensin dayandığı</p> <p>İlâhi rahmetinle yarlığıyla Abdullah'ı</p> <p>Muharrem sene 1062</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Yaza satır olarak istiflenmiştir. Dönemine göre harf formları çok bozuktur. Ehli olmayan biri tarafından nakşedilmiştir.

Katalog No: 60

İnceleme Tarihi	15.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	18.yy				
Durumu	Kırıklar mevcuttur.				
Mezar Taşının Kimliği	Urfalı es-seyyid Zekeriya				
Mezar Taşının Başlığı	Katibi başlık				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	8 mm		
Ölçüleri	Boy	100,4 cm	En 1	26,3 cm	En 2 -

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâkî / هو الباقي 2. Merhûme ve mağfûrun leh / مرحومة ومغفور له 3. Urfalı es-seyyid / عرفلي السيد 4. Zekerîya ruhîçün / زكريا روحينجون 5. El-fatiha fi Safer sene 1176 / الفاتحة في صفر سنة 1176
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Baki olan O'dur</p> <p>Merhum ve bağışlanan</p> <p>Urfalı es-Seyyid</p> <p>Zekerîya ruhu için Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır istif olarak yazılmıştır. Az hareke kullanılmıştır. Harf formları kusursuzdur. 'Vav ve mim' birleşimi burdada görülmektedir.</p>

Katalog No: 61

İnceleme Tarihi	15.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	18.yy					
Durumu	Herhangi bir hasar tespit edilmemiştir.					
Mezar Taşının Kimliği	Mustafa Ağa					
Mezar Taşının Başlığı	Katibi Başlık					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	8 mm		
Ölçüleri	Boy	101,4 cm	En 1	27,2 cm	En 2	-

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Hallâku'l Bâkî / هو الخالق الباقي 2. Merhûm ve mağfûrun leh / مرحوم ومغفور له 3. Namazgâhlı seyyid Hacı Abdullah-zâde es-seyyid el-Hâc / نمازجاهلي سيد حاجي عبدالله زاده السيد الحاج 4. Mustafa Ağa rûhîçün / مصطفى اغا روحينجون 5. El-fâtiha gurre-i Cemaziyelevvel sene 1206 الفاتحة غوري / جمادى الأول سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Yaratan ve baki olan O'dur</p> <p>Merhum ve bağışlanan Namazgâhlı Seyyid Hacı Abdullah oğlu Seyyid ve Hacı Mustafa Ağa ruhu için Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır istif olarak tasarlanmıştır. Az sayıda hareke kullanılmıştır. Dördüncü ve beşinci satırlar daha yogundur.</p> <p>Yazı döneminin özelliğini taşımaktadır.</p>

Katalog No: 62

İnceleme Tarihi	15.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	18.yy					
Durumu	Sağlamdır.					
Mezar Taşının Kimliği	İsmail Efendi ibn-i el- Hâc Hasan					
Mezar Taşının Başlığı	Örfi kavuk					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	6 mm		
Ölçüleri	Boy	110,5 cm	En 1	30,5 cm	En 2	-

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Okuyalar fâtiha rahmeten li'l âlemîn / اقويالار فاتحة رحمتن للعالمين 2. Durağı cennet ola fi makâmin âminîn / دراقى جنت اله فى مقامن امينك 3. Merhûm ve mağfûr el-Hacı / مرحوم ومغفور الحاج 4. İsmail Efendi ibn-i el- Hâc Hasan / اسماعيل افندي ابن الحاج حسن 5. Rûhîçün el- fâtiha / روحينجون الفاتحة 6. Fî 3 Muharrem sene 1180 / فى 3 محرم سنة 1180
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Okuyalar Fatiha alemlerin rabbine Durağı cennet ola amin makamında Merhum ve bağışlanan Hacı Hasan oğlu Hacı İsmail Efendi Ruhu için fatiha Muharrem 1180</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır olarak istiflenmiştir. ‘Vav ve mim’ birleşimi burda da görmekteyiz. Çanaklı harflerin çanak kısımları olması gerekenden daha ufaktır. Kelimeler satır nizamına göre fazla meyillidir. Hareke kullanılmamıştır.</p>

Katalog No: 63

İnceleme Tarihi	15.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	19.yy		
Durumu	Ufak çaplı kırıklar mevcuttur.		
Mezar Taşının Kimliği	Muhammed Emin Ağa		
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok

Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		7 mm	
Ölçüleri	Boy	98 cm	En 1	26,3 cm	En 2	-
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Hayyu'l Bâkî / هو الحي الباقي 2. Merhûm ve mağfûrun / مرحوم ومغفور 3. Leh cennet-i mekân / له جنت مكان 4. Âşiyân Zeyneddin / عشيان زين الدين 5. Zâdeh Muhammed Emin Ağa / زاده محمد أمين اغا 6. Rûhiîçün riâen- lillâh / روحينجون رضاء لله 7. Tealel el-fâtiha / تعالي الفاتحة 8. Sene 1219 / سنة 					
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca					
Kitabenin Anlamı	<p>Sonsuz ve Baki olan O'dur merhum ve bağışlanan mekanı cennet Evi zinet Zâdeh Muhammed Emin Ağa Ruhu için Fatiha</p>					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Mezar taşının kitabesinde üst kısmı şekil içerisine göre istif edilmiştir. Harf kalınlıkları aynı değildir.					

Katalog No: 64

İnceleme Tarihi	15.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	19.yy					
Durumu	Üst kısmı ve yan taraflarında kırıklar mevcuttur.					
Mezar Taşının Kimliği	Muhammed Gaffur					
Mezar Taşının Başlığı	Kırık olduğu için bilinmemektedir.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7 mm		
Ölçüleri	Boy	73,5 cm	En 1	24,3 cm	En 2	-

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Hayyu'l Bâki / هو الحي الباقي 2. Merhûm ve mağfûrun leh / مرحوم ومغفورن له 3. Akçalarlı zade es-seyyid / اقبالر زاده السيد 4. Muhammed Gaffur efendi / محمد غافر افندي 5. Ruhuiçün el-fatiha / روحينجون الفاتحة 6. Sene 1282 (1865-66) / سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>baki olan O'dur</p> <p>merhum ve bağışlanan Akçalarlı Seyyid Muhammed Gaffur Efendi</p> <p>ruhu için Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Mezar taşının üzerinde zaman içerisinde kırıklar oluşmuştur. Birinci ve ikinci satırda bazı harfler kırılmıştır. İkinci satırın sonundaki 'dal' harfi selçuklu dönemindeki celi sülüsü andırmaktadır. İkinci satırdaki 'vav ve mim' harfinin gözü ortak kullanılmıştır.</p>

Katalog No: 65

İnceleme Tarihi	15.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	19.yy				
Durumu	Üst kısmında kırıklar vardır.				
Mezar Taşının Kimliği	Afife bint-i Salih				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	8 mm		
Ölçüleri	Boy	82 cm	En 1	31,5 cm	En 2 24,5 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Hayyu'l Bâki / هو الحي الباقي 2. Merhûm ve mağfûrun leh / مرحوم ومغفور له 3. Hasan Paşa İmamı/ حسن باشا امامي 1 4. Zevcesi Afife bint-i / زوجة سه عفيفة بنت 5. Salih rûhîçün / صالح روحينجون 6. El-fâtîha / الفاتحة 7. Sene 1230 (1814) / سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Diri ve Baki olan Allah'tır.</p> <p>merhum ve bağışlanan Hasan Paşa İmamı hanımı Salih kızı Afife</p> <p>Ruhu için Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazının üst kısmı şekil içerisine göre tasarlanmıştır. Diğer kısımlar satır iatif olarak tasarlanmıştır. Üçüncü satırdaki 'paşa imamı' kelimesinde zamanla kırıklar meydana gelmiştir. 'salih' kelimesindeki 'ha' harfi olması gereken ölçüden ufaktır. Ruhuna kelimesindeki 're' harfinin çanak kısmı yuvarlak olmuştur.</p>

Katalog No: 66

İnceleme Tarihi	15.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	19.yy				
Durumu	Herhangi hasara rastlanmamıştır.				
Mezar Taşının Kimliği	Şerife Hasibe Hanım				
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	8 mm	
Ölçüleri	Boy	88 cm	En 1	31 cm	En 2 26 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Hayyu'l Bâki / هو الحي الباقي 2. Kömürcüzâde merhûm / قومر جوزاده مرحوم 3. Seyyid Selman Ağa kerimesi / سيد سلمان اغا كريمة سه 4. Merhûm ve mağfûrun leh / مرحوم ومغفور له 5. Şerife Hasibe Hanım rûhuna / شريفة حسبي خانم روحنه 6. El- fâtiha sene 1220 / الفاتحة سنة 1220
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Baki olan O'dur</p> <p>Kömürcü Seyyid Selman Ağa'nın kızı merhum ve bağışlanan Şerife Hasibe Hanım</p> <p>Ruhuna Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır istif olarak kullanılmıştır. Hareke olarak üstün, esre, cezm kullanılmış olup her harfin harekesi yazılmamıştır. Tezyini hareke olarak sadece tirfil kullanılmıştır. 'ra' harflerinin kuyruk kısmı dönemine göre kötüdür.</p>

Katalog No: 67

İnceleme Tarihi	15.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	19.yy					
Durumu	Herhangi hasara rastlanmamıştır.					
Mezar Taşının Kimliği	Nuriye Cemâl					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur.					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	6 mm		
Ölçüleri	Boy	91,2 cm	En 1	28 cm	En 2	20cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâki / هو الباقي 2. Merhûm ve mağfûrun leh / مرحوم ومغفور له 3. Nuriye Cemâl / نورية جمال 4. Hanımın rûhuiçün / خانمن روحينجون 5. Rızâenlillah / رضاء لله 6. El- fâtiha / الفاتحة 7. Sene 1292 / سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Bakı O'dur</p> <p>Bağışlanan ve affedilen Nuriye Cemâl Hanımın ruhu için Allah rızası için Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır istif olarak tasarlanmıştır. İkinci satırda vav ve mim başı tek göz ile yazılmıştır. Yazıyı incelediğimizde satıra oturtmada sıkıntılar vardır. 'Ra' harfinin kuyruk kısmında, 'He' harfinin baş kısmında olması gereken estetik görüntü bulunmamaktadır. Yazıyı dönemine göre değerlendirecek olursak ehli bir hattatın elinden çıkmadığını görürüz.</p>

Katalog No: 68

İnceleme Tarihi	15.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	19. yy					
Durumu	Herhangi hasara rastlanmamıştır.					
Mezar Taşının Kimliği	Zeynî Hanım					
Mezar Taşının Başlığı	Yoktur					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı	7 mm		
Ölçüleri	Boy	88,5 cm	En 1	25,5 cm	En 2	20 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâki / هو الباقي 2. İsmail oğlu / اسماعيل اغلو 3. Hacı İbrahim / حاجي ابراهيم 4. Ağanın harem/i / اغا نك حريمه 5. Merhûme Hacı/ مرحومة الحاجة 6. Zeynî Hanım / زينة خانم 7. Rûhuna el- fâtîha/ روحنه الفاتحة 8. Sene 128... / سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Baki O'dur</p> <p>İsmail oğlu</p> <p>Hacı İbrahim</p> <p>Ağanın hanımı Hacı Zeyni Hanım ruhuna Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Kitabede satır istif kullanılmıştır. 'Hüve'l Bâki' kısmı talik yazı çeşidiyle yazılmıştır. Kitabede harfler tane tane, sade, kısa ifadeler kullanılmıştır. Çanaklı harflerin ölçüleri ufak yazılmış ve 'ayın' harflerinin gözü büyük yazılmıştır. Satır boyutları aşağıya doğru küçülerek mezar taşının şekline göre yazılmıştır.</p>

Katalog No: 69

İnceleme Tarihi	15.03.2021					
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi					
Malzemesi	Taş					
Çağı	19.yy					
Durumu	Sağlamdır.					
Mezar Taşının Kimliği	Şifa Zekiye Hanım					
Baş Taşı	Var		Ayak Taşı		Yok	
Yazının Türü	Celi Sülüs		Yazı Kalınlığı		6 mm	
Ölçüleri	Boy	100 cm	En 1	32,6 cm	En 2	24.4 cm

Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Bâki / هو الباقي 2. El- hîye Abdükel-âsî etâkâ / الهي عبدك العاصي اتاك 3. Mükiran bi'zzünûbî kad deâkâ / مقرا بالذنوب قد دعاك 4. Murad sani İmam-ı evvel-i / مراد ثاني امام اول 5. Seyyid el- hac Rıfat / سيد الحاج رفعت 6. Efendi halilesi / افندي خليل سه 7. Şifa Zekiyye Hanım / شفاء زكية خانم 8. Rûhuiçün el- fâtiha / روحينجون الفاتحة 9. Sene 1268 / سنة
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	<p>Bakı O'dur</p> <p>Allahım! Senin isyânkâr kulun sana geldi.</p> <p>Günahlarını ikrar ediyor ve affetmen için sana yalvarıyor.</p> <p>Muradiye Camii imamı, Seyyid hacı Rıfat Efendi'nin eşi Şifa Zekiyye Hanım</p> <p>Ruhu için Fatiha</p>
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Yazı satır istif olarak tasarlanmıştır. Satır boyutları aşağıya doğru kısalarak mezar taşının şeklini oluşturmuştur. Harfler birbirine yakındır. Yazı döneminin özelliğini taşımaktadır. Yazıdaki zarif ve kalem hareketleri incelikle nakşedilmiştir.</p>

Katalog No: 70

İnceleme Tarihi	15.03.2021		
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi		
Malzemesi	Taş		
Çağı	19.yy		
Durumu	Herhangi hasar tespit edilmemiştir.		
Mezar Taşının Kimliği	Hamza zâde es-seyyid bin Ali		
Mezar Taşının Başlığı	Katibi Başlık		
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	6 mm

Ölçüleri	Boy	77,3 cm	En 1	30 cm	En 2	-
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hüve'l Hallakul Bâki / هو الخالق الباقي 2. Cennet mekân firdevs âşiyân / جنت مكان فردوس اشيان 3. Merhûm ve mağfur leh / مرحوم ومغفور له 4. Hamza zâde es-seyyid bin Ali / حمزة زاده السيد بن علي 5. Rûhuna rızâenlillah el-fâtîha / روحه رضاء الله الفاتحة 6. ... Sene 1229 / سنة 					
Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca					
Kitabenin Anlamı	<p>Baki olan O'dur</p> <p>Cennet mekan yuvası Firdevs</p> <p>Ölen ve bağışlanan</p> <p>Ali oğlu Hamza Seyyid</p> <p>Ruhuna Fatiha</p>					
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	<p>Kitabede celi sülüs yazı ile yazılmış olup satır istif kullanılmıştır. Harekeleme ve noktalama kullanılmıştır. Birinci satırdaki 'ha' harfi zaman içerisinde kırılmıştır. Beşinci satırdaki 'sad' harfi olması gerekenden daha ufak ölçüde yazılmıştır. Son satır restorasyon sırasındaki uygulamalardan dolayı okunamamaktadır. Yazı döneminin özelliklerini taşımaktadır.</p>					

Katalog No: 71

İnceleme Tarihi	15.03.2021				
Bulunduğu Yer	Bursa Muradiye Külliyesi				
Malzemesi	Taş				
Çağı	18.yy				
Durumu	Sol ve sağ tarafında kırıklar mevcuttur.				
Mezar Taşının Kimliği	Ali Efendi				
Mezar Taşının Başlığı	Örfi destarlı kavuk				
Baş Taşı	Var	Ayak Taşı	Yok		
Yazının Türü	Celi Sülüs	Yazı Kalınlığı	8 mm		
Ölçüleri	Boy	69,5 cm	En 1	27,7 cm	En 2 -
Kitabesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ya Hu / يا هو 2. Hüve'l Hayyu'l Bâki / هو الحي الباقي 3. Cami-i Kebir Hatibi / جامع الكبير خطيب 4. Ali Efendi rûhuna sene 1192 / علي افندي روحه سنة 1192 5. ... 				

Kitabede kullanılan dil	Osmanlıca
Kitabenin Anlamı	Ya hu Baki olan O'dur. Cami Hatibi Ali Efendi Ruhuna ... ⁹
Hat Sanat'ı Açısından Değerlendirilmesi	Satır istif kullanılmıştır. En üst kısmında müsenna ¹⁰ 'ya hu' yazısı yer almaktadır. Sade, net, açık bir anlatımı vardır. Birinci satırdaki 'merhûm', 've mağfûr' kelimesindeki vav ve mim harflerinin gözleri birlikte ortak olarak kullanılmıştır. Ölen kişinin ölüm yılını genellikle son satırda görmekteyiz, fakat bu mezar taşında üçüncü satırda yer almaktadır. Son satır zaman ilerisinde kırıldığından okunamamıştır.

⁹ Kırık olduğundan okunamamaktadır.

3.3. Kitabelerin İletişim ve Hat Sanatı Bağlamında Değerlendirilmesi

Bu başlık altında çalışma kapsamında incelenen ve çözümlemeleri yapılan mezar taşı kitabelerinde yer alan metinlerin sanat ve iletişim bağlamında incelenmesi neticesinde elde edilen bulgular ortaya konacaktır.

Mezar taşları özelinde yürütülen bu çalışmada çalışmanın örnekleminde yer alan mezar taşlarında yer verilen metinlerin hem üretildikleri zaman içinde hem de günümüze kadar ulaşan yazılı metinler olarak günümüz insanına neler anlatmak istediği ve anlatıların hangi başlıklarda olduğu nitel analiz ile yöntem bölümünde yer verilen Tüfekçioğlu ve Çal'ın kodlama cetvelleri dikkate alınarak incelenmiştir.

Buna göre özellikle kitabelerde “Allahtan af ve bağışlanma dileme”, “Ölenin Adı veya Ölüm Tarihi Hakkında Bilgi verme”, “Ölene Yapılan Methiye”, “Ölene yapılan Mersiye”, “Ölüm hakkında nasihatler verme” şeklinde sıralandığı, bu çalışma için kodlama cetveli olarak kullanılan çalışmaların dışında bu çalışmada özellikle nasihat verme içerikli mezar kitabelerinin de olduğu bulgulanmıştır.

Allahtan Af ve bağışlanma dileme

“Rabbena! mağfiretinle artık günahlarımızı bizlere bağışla, kabahatlerimizi: bizlerden keffaret buyur ve bizleri sana ermiş kullarınla beraber yanına al” (Katalog no:1).

“Bu ölen kadın Mustafa Ağa Kızı Mebrure Fatma Hanım'ın günahlarını bağışla Allah'ım” (Katalog No:2).

“Ey Rabb'imiz! Biz, "Rabb'inize iman edin." diye, iman etmeye çağıran bir davetçiyi işittik ve hemen iman ettik. Rabb'imiz! Suçlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve canımızı iyilikle al.”(Katalog No:3; Katalog No:4).

“Allah'ım rahmet etsin”. (Katalog No:7 arka yüzü).

Allahın rahmetine muhtaç olan (Katalog No:14 ön yüz).

“Allah'ın Rahmetine muhtaç

Allah Kabrini nurlandırсын

Rebiul Ahir ayında 1526” (Katalog No: 15).

Yâ Rabb bu kabir

İssına rahmet eyle

Enîsin hûr yirin cennet eyle (Katalog No:18 arka yüzü).

Allah mezarını nurlandırısın (Katalog No:19 arka yüzü).

Ölenin adı ve /veya Ölüm Tarihi Hakkında Bilgi verme

“Kişi ayın ortalarında Ağustos 1509’ta vefat etmiş” (Katalog No:3 arka yüzü).

“Kişi muharrem ayının ortalarında öldüğü bilgisi verilmektedir” (Katalog No: 4 arka yüzü).

“Ölen kişi hacı Pir Hasan’ın oğlu Sinan ağustosta ölmüştür” (Katalog No:5).

Mayıs /Haziran 1530 (Katalog No:6).

Abdullah’ın kızı Ma’sume (Katalog No:7; Katalog No:8;Katalog No:9) .

“Mübarek Ramazan Tarih 1553” (Katalog No: 14 arka yüz).

Mübarek Ramazan ayında (Katalog No: 13).

Mehmet Çelebi oğlu Ömer Çelebi oğlu Hacı İlyas (Katalog No:15 ön yüz)

Ayrıca ölen kişinin adı, baba adı ve ölüm tarihi hakkında da doğrudan bilgi veren kitabelerin çoğunlukta olduğu dikkat çekmektedir (Katalog No: 17, 18, 19, 20, 21,22,23, 24, 29, 30,32,33,45,50,51, 53, 57,60).

Ölene Yapılan Methiye

Bazı mezar taşı kitabelerinde de ölen kişinin hakkında övgüyle bahsedildiği metinler yer almaktadır.

Mertebesi yükselen ölen kişi

Övünülen

İhsan sahibi (Katalog No:9).

Bağışlanan Ebu Muhammed, Mektep öğretmeni, şerefli, hattat, seyyid, İbrahim Hilmi Efendi ruhuna Fatiha (Katalog No:52).

Ölene Yapılan Mersiye

İncelenen ve okunması yapılan bazı mezar taşları kitabelerinde ölen kişinin ardından yapılan mersiyelerin olduğu da ayrıca değerlendirilmiştir.

Civanım uçtu cennet bağına

Derdi kaldı anneninin yanına (Katalog No:48).

Nev-i civânım uçtu cennet bâğına

Farkı kaldı vâlideyn yanına

Merhum Âyişe Hanım (Katalog No:49).

Ahu zar kılarak tazeliğe doymadım

Çünkü ecelle zamanı dolmuş muradıma ermadım

Hasrete dünyada uzun ömür sürmedim

Takdir ayrılık imiş ezelden bilemedim (Katalog No: 54)

Civanım uçtu cennet bağına

Derdi kaldı annenin yanına

Hüsâmeddin Şeyhzâde İsmail Efendi' nin hanımı Ragibe şerîfe Hanımın

(Katalog No:56)

Ölüm Hakkında Nasihat Verme

Ölüm hakkında günümüzde de bazı mezar taşlarında örneklerine rastlanabilen ölüm hakkında verilen tavsiyelere benzer metinlerin olduğu da çalışma bulguları arasında yer almıştır.

Dünya Fani ahiret kalıcı

Ah ölüm sarhoşluğu

Ah kabir zulmü

Ah Vah bitmeyen hırs, arzu

Ah Vah kalbin amelleri (Katalog No:10).

Peygamber efendimiz dedi ki

Müminler Ölmezler ancak ölümlü dünyadan, ölümsüz dünyaya taşınırlar

(Katalog No:11).

Ey benim kabrime düşünerek bakan, dün ben senin gibi idim, Yarın sen benim gibi olursun (Katalog No:12).

“Nazar kıl ibretle yok olmaya

Geçip gitmeden elini kaldır duaya” (Katalog No: 23 arka yüzü).

Ziyaretten murat bir duadır.

Bugün bana ise yarın sanadır (Katalog No:58).

Elveda etti tüm hayata

Ölüp koydu hiçlik alemini

Ayrılık nişanı yaktı babayı

Ayrılığın kör etti anayı

Yolda kalmışların sensin dayandığı (Katalog No:59).

Hem bağışlanma af dileme hem ölen kişinin adı hem de vefat tarihi bilgilerinin de bir arada olduğu mezar taşları da mevcuttur.

Baki olan yalnız Allahtır

Ölen ve Bağışlanan kişi

Rahmet sahibi günahları bağışlayan Allah'ım

Haremeyn-i şerifeyn' cabisi Hacı

Ahmet Ağa'nın ruhu için

Fatiha 15 Ramazan sene 1209 (Katalog No:24).

Oğlum Seyyid Mustafa'ya

Ya ilahi Cinani'yi Cennet mekan et

Dedim bir beyitte tarihten geçip gitti

Malum ola anınla vefat hali (Katalog No25).

Ölümsüz ebedi olan yalnız O'dur

Ölen Bağışlanan kişi

Okçu oğlu Seyyid Hac Muhammed

Ruhu için fatiha sene 1190 (Katalog No:26).

Ölümsüz ebedi olan yalnız O'dur

El çekip gittim bekaya göçtüm

Terk edip geriyi malı, mülkü, devleti

Kabrimi ziyaret eden doslarımız

Okusunlar ruhuma kulhüvallah

Bursa'nın ileri gelen hanedandan

Yüce dergah kapıcı başlarından

Mekanı cennet, bağışlanan kişi

Seyyid Osman Ağa'nın

Ruhuna fatiha

Sene 10 Eylül 1829 (Katalog No:27).

Sonsuz ve ebedi olan O'dur

Ölen ve bağışlanan

Lala Cafer Ağa

Ruhu için fatiha

Ramazan 1202 (Katalog No:33).

Baki O'dur.

Ariflerin Kutbu

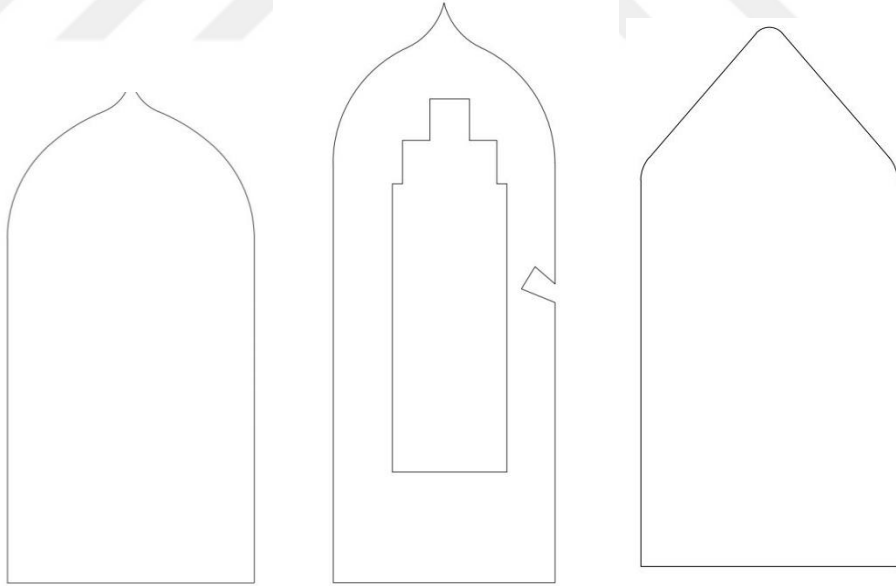
Hacı Mustafa Efendi

Arif Yürüyen Dede

Ruhu için fatiha (Katalog No:34 ve 36, 38, 39,40,41,42,43,44,46,47, 55,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71).

3.4. Muradiye Külliyesindeki İncelediğimiz Mezar Taşlarında Kullanılan Şekiller

Osmanlı' da heykel geleneği olmadığından mimari unsurlarda bezeme taş işçiliği kullanılmıştır. Mezar taşları bunların en önemli örnekleridir. Mezar taşı kitabelerinde, ince taş işçiliği, yazı sanatı, mezar taşlarına nakşedilmiş ifadeler sanatsal önem arz etmektedir. Yapı olarak benzer özellik gösterilmiştir. Temel fark erkek mezar taşlarında ölen kişinin statüsüne göre başlık kullanılırken kadın mezar taşlarında çiçek motifli başlıklar kullanılmıştır(Berk, 2022).

Şekil: 1

Şekil: 2

Şekil: 3

Şekil 1,2 de gördüğümüz mezar taşı şekilleri genellikle 15 ve 16. yy'da görülmektedir. Şekil 2'de görüldüğü üzere yazı belli bir kalıbın içerisine istiflenmiş olup, bir çerçeve ile belirginleştirilmiştir. Osmanlı döneminin ilk başlarında

genellikle mezar taşlarında Selçuklu etkisi görülmektedir. 16.yy sonlarına doğru Osmanlının kendi uslubunu görmekteyiz. 17.yy'da mezar taşlarında başlıkları görmeye başlanmaktadır. Başlıklar ölen kişinin mesleği hakkında bilgi vermektedir. Kadın mezar taşlarını incelediğimizde süslü bir üslup varken, erkek mezar taşlarında sade, başlıklı olduğunu görmekteyiz.

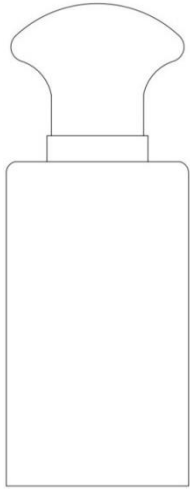
Şekil: 4

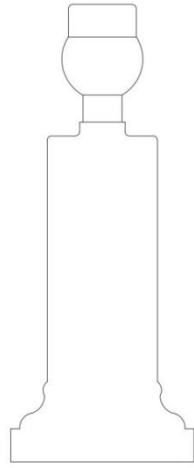
Şekil: 5

Şekil: 6

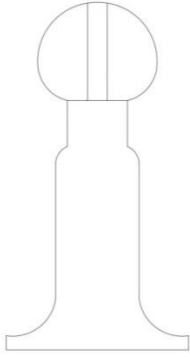
Şekil: 7

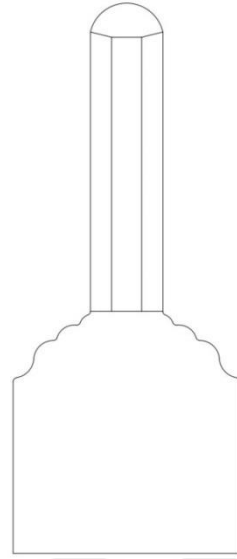
Şekil: 8

Şekil: 9

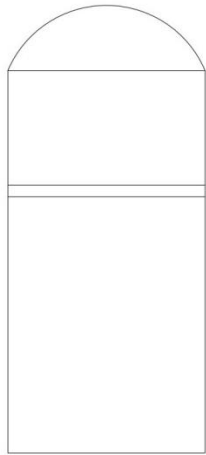

Şekil: 10

Şekil: 11

Şekil 8, 11’de gördüğümüz Şâhide’leri¹¹ genellikle 18. yy ve sonrası mezar taşlarına rastlamaktayız. Bu tip mezar taşları klasik Osmanlı mezar taşları üslubundan farklı ve barok üslubunu yansıtmaktadır.

Şekil: 12

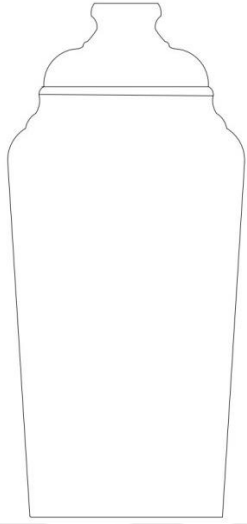

Şekil: 13

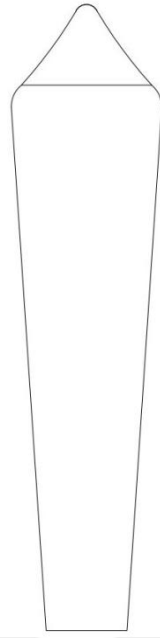

Şekil:14

¹¹ Şâhide; Mezarların baş ve ayak ucuna dikilen taş.

Şekil: 15

Şekil:16

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Mezar taşlarının incelendiği gün, şekil özellikleri, ölçüleri, kitabelerinde kullanılan dil, kitabelerinin hat sanatı açısından değerlendirilmesi ve kitabelerinde anlatılmak istenilen düşünceleri, zaman içerisindeki yapısal bozuklukları incelenmiştir. Mezar taşları Enverter No'ları çalışma sürecinde olduğundan dolayı Envarter No'larına yer verilememiştir. Bursa Muradiye Külliyesi'nde yazısız ve süslemeli mezar taşları hariç 356 tane mezar taşı incelenmiş olup kitabe kısımlarının tam okunamaması, daha önce bazı mezar taşlarının çalışılması, talik ve sanat vasfı taşımayan mezar taşları ayrılarak 70 tane mezar taşları incelenmiştir. 15. ve 16. yy mezar taşlarında hem arka hem de ön yüzünde yazı bulunduğundan her iki yüzleri incelenmiştir. Katalog eserleri 15. Yy ve 19.yy mezar taşlarının kapsamaktadır.

Kitabelerde kullanılan dil Arapça ve Osmanlıcadır. Kitabelerde ölen kişinin ünvanı, baba adı, ölüm sebebi yer almaktadır. Kitabelerin hepsinde hattatlara ait bilgi yer almamaktadır. Kitabelerde boşluk doldurmak için baş, orta ve satır sonlarında rûmi motifleri görülmektedir.

Mezar taşlarının kitabelerinin anlamlarını incelediğimizde Allah'a övgü ile başlayıp ölen kişi hakkında bilgi verilmiş, nasihat ve dua ile son bulmaktadır. Kitabelerin yazımında celi sülüs yazı kullanılmış ve döneminin sanatsal özellikleri görülmektedir. Yazının tarihi gelişimini mezar taşlarında da rastlamaktayız. 15. ve 17. yy kadar harf yapıları şu şekildedir;

Elif harfleri olması gerekenden düz, kalın ve uzun yazılmaktadır. Harflerin çanak kısımları küçük, üçte bir oran görülmemekte ve olması gerekenden daha yuvarlaktır. Harflerin göz kısımları küçük yazılmıştır. Harflerin istiflerine baktığımızda satır düzeni yoktur. Hareke kullanılmamıştır. Yuvarlak noktalama görmekteyiz. Selçuklu döneminde harf boyutları kitabedeki yere göre değişik ölçülerde kullanılmıştır. Kitabelerde boşluklar doldurulmaya çalışıldığından Selçuklu döneminde leke-doku ilişkisine önem verildiğini çıkarabiliriz.

Fotoğraf 1: vav ve mim harfi birleşimi

17. yy 19. yy arası yazıda hareke gerekli olmadıkça kullanılmamıştır. Genellikle vav gözü ve mim başı ortak kullanılmıştır. Harf yapıları gelişmiş ve güzelleşmiştir. Yazıda ve mezar taşlarının şekillerinde Osmanlı uslubunu görmekteyiz. Batı etkisi mezar taşlarına da yansımıştır. Baş ve ayak taşından oluşan mezar taşları şahideli ve şahidesiz lahit tiplerini görmekteyiz.

Kitabelerin iletişim ve hat sanatı bağlamında değerlendirilmesinin de yapıldığı incelemeye göre, incelenen mezar taşı kitabelerinde yer alan metinler ‘Allahtan Af ve Bağışlanma Dileme’, ‘Ölene Yapılan Mersiye’, ‘Ölenin Adı ve Ölüm Tarihi Hakkında Bilgi Verme’, ‘Ölene Yapılan Mersiye’, Ölüm Hakkında Nasihatler Verme’ başlıklarında sıralandığı görülmektedir. Bu çalışma için kodlama cetveli olarak kullanılan Tüfekçioğlu ve Çal’ın çalışmalarında oluşturdukları sınıflandırmaların bu inceleme bulguları ile örtüştüğü, bununla birlikte bu çalışmada özellikle ‘nasihat verme ‘ içerikli mezar kitabelerinin de olduğu bulgulanmıştır.

KAYNAKÇA

- ASLANAPA, Oktay (2015). '*Türk Sanatı*'. On Üçüncü Basım, İstanbul: Remzi Kitapevi
- ALTUN, Ara (1988). "*Orta Asya Türk Sanatı İle Anadolu'da Selçuklu ve Beylikler Mimarisi.*" Mimarbaşı Koca Sinan: Yaşadığı Çağ ve Eserleri, 1, 1988, 33-44.
- BERK, Süleyman (2006). '*HAT SANATI Tarihçe, Malzeme ve örnekler*'. Birinci Basım, İstanbul: İsmek
- BERK, Süleyman (2013) '*Devlet-i Aliyye'den Günümüze Hat Sanatı*'. İstanbul, İnkılap
- BERK Süleyman (2018). '*Mezar Taşı Kitabelerinin Dili*'. Düşünen şehir Dergisi, sayı;5, 100
- BUDAK A. ve YILMAZ M. (2019). '*Osmanlı Sanatında Değişim ve Dönüşüm*'. Konya: Literatürk Academia
- ÇAL, Halit (2015). '*Türklerde Mezar – Mezar Taşları*', Aile Yazıları, 2015, 8, 302
- ÇETİN, Nihad M. (1995). '*İslam Hat Sanatının Doğuşu ve Gelişmesi*'. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 1995, Cilt; IX,
- ÇETİNTAŞ, Özgür ve OYMAN, N. Rengin (2017). '*Hat sanatında Bir Türü Olarak Selçuklu Sülüsü(Dini Mimari Eserler Örneğinde Bir Değerlendirme)*'. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt: 6, sayı:2, Bitlis: 448
- ÇETİNTAŞ, Özgür (2017). '*13. Yüzyıl Anadolu Selçuklu Mimarisinde Selçuklu Sülüsü(Doktora tezi)*'. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Isparta: 33
- DERMAN, M. Uğur (2015). İstanbul'da Hat Sanatı, <https://istanbultarihi.ist/267-istanbulda-hat-sanati>, erişim tarihi(04.06.2022)
- DERMAN, M.Uğur (2019). '*Ömrümün Bereketi III*'. İstanbul: Kubbealtı neşriyatı

- DERMAN, M. Uğur (2014). *Harflerin Aşkı* (Kerem Kıyak ve Mustafa Balcı Koleksiyonundan). İstanbul: Karpus
- DÜVENCİ KARAKOÇ, Fulya (2015). *'18 ve 19. Yüzyıllarda Uhrevi ve Dünyevi hayatı ile Öne Çıkan Muradiye Semti'*. Sultan II. Murat ve Dönemi, Bursa, 573
- ERSOY, Bozkurt (1990). *'Bursa Muradiye Türbeleri'*. Kültür ve Sanat Dergisi, sayı 7, 27
- ERİŞ, Muin. N.' *Hat Sanatında Vazifeli Bir Hattat Hamid Aytaç'*. Geleneksel Sanatlar Serisi V, İstanbul
- GEZGİN, Ali Galip (2007). *"Kur'an'ın Hattı (RESMU'L-MUSHAF) ve Türklerin Kur'an Hattına Katkıları"*. Uluslararası Türk Dünyasının İslamiyete Katkıları Sempozyumu, Isparta, 623
- GÜNDÜZ, H. Hüseyin (1988). *'Türk Hat sanatında Şeyh Hamdullah ve Ahmet Karahisari Ekolleri'*. Mimar Sinan Üniversitesi Geleneksel Türk Sanatları(Yüksek Lisans tezi), 2011, 22-24
- HANCIOĞLU, Goncagül (2021-2021). *'Muradiye Külliyesi Çinileri'*. Bursa Günlüğü, sayı;11, Bursa, 55
- KÖRKEK Mehmet (2019). *'16. Yüzyıl Osmanlı Mezar ve Mezar Taşı Kültürü Üzerine Bir Deneme'*. Milli Mecmua 'Türk Asrı', sayı 11, İstanbul, 64
- MERCAN Gülşah (2017). *'Osmanlı Dönemi Bursa Külliyesi Bahçelerinin Yapısal ve Bitkisel Öğeleri Üzerine Bir Araştırma'*. Uludağ üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü(yüksek Lisans Tezi), Bursa, 234
- MUHAMMED ALİ, Ömer (1999). *'Sülüs Hattın Tarihsel Evrimi Anatomisi ve Estetik Yapısı'*. Mimar Sinan Üniversitesi Geleneksel Türk Sanatları (Sanatta Yeterlilik tezi), İstanbul, s;8-9
- NASR, Seyyid Hüseyin: *'İslam Sanatı ve maneviyatı'*. İstanbul, İnsan Yayınları
- ÖZKAFA, Fatih (2014). *'Hat Sanatının Gelişimi ve Yazı Çeşitleri'*, Hattat Hüseyin öksüz 45.yılı Hatırası, Birinci Basım, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları

- ÖZKAFA, Fatih , *'Hat Sanatında Osmanlı İnkılâbı', Osmanlı Sanatında Değişim ve Dönüşüm*, 2019, 362
- SENCİVANOĞLU, Sedat (1977). *'Sanat ve Sanatkar'*. Milli Gençlik Fikir Sanat Hareket Aylık Mecmuası, 1977, 18, s. 50
- SERİN, Muhittin (2003). *'Hat Sanatı ve meşhur Hattatlar'*. Birinci Baskı, İstanbul, Kubbealtı Neşriyat
- TATLI, Bekir (2012). *'Türk İslam Mimarisinde Yazılı Süsleme ve Hadis Kullanımı'*. 1. Ulusal Cami Mimarisi Sempozyumu, 2012
- TOSUN İlker (2021). *'Edirne Osmanlı Dönemi mezar taşı Kitabelerinde Ölümle İlgili Söz Varlığı'*. PAYİTAHT 'Edirne üzerine Dil-tarih-Edebiyat Araştırmaları, 2021, 5
- ÜLKER, Muammer (1987). *'Başlangıçtan Günümüze TÜRK HAT SANATI'*. Birinci basım, Ankara, Türk İş Bankası Kültür Yayınları
- YETKİN, Suut Kemal (1965). *'İslam Mimarisi'*. Üçüncü Basım, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
- YILDIZ, A.Vahap (2012). *'Osmanlılar'da Yazı Çeşitleri'*, Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dergisi, sayı 28, Şanlıurfa, 49.